Nota van beantwoording

Op 18 december 2025 heeft uw raad ingestemd met het raadsvoorstel *Ontwerp Omgevingsvisie 2050 Almere. Behouden, versterken en vernieuwen voor een gezonde toekomst* (25238) inclusief het participatieverslag en het Omgevingseffectrapport. De ontwerp Omgevingsvisie hebben wij gedurende 6 weken (van 29 januari tot en met 11 maart 2026) ter inzage gelegd. Wij hebben daarop 294 zienswijzen ontvangen. Veel daarvan betroffen gelijkluidende zienswijzen. In de bijgevoegde nota van beantwoording hebben wij onze reactie op alle binnen gekomen zienswijzen opgenomen, waarbij de gelijkluidende zienswijzen zijn gebundeld.

Alle insprekers ontvangen deze Nota van beantwoording na bespreking ervan door het College van B&W. In deze nota kunnen ze de gemeentelijke reactie op hun zienswijze terugvinden en zien in hoeverre B&W aan de raad voorstelt dat hun inbreng tot aanpassing van de Omgevingsvisie zou moeten leiden.

In onderstaand overzicht worden de zienswijzen per indiener weergegeven, inclusief de reactie erop van het college. Daarbij wordt aangegeven in hoeverre dit leidt tot een wijziging in de Omgevingsvisie.

Zienswijze Cumela

Cumela is een brancheorganisatie van ondernemers die met mensen en materieel als specialisten in groen-, grond- en infrasector werken. Zij verzoeken:

Mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te ontwikkelen en uit te breiden en nieuwe vestiging mogelijk te maken

- In de ontwerp-Omgevingsvisie is het volgende opgenomen: “Binnen de schaarse ruimte sturen we op een verhoging van het aantal banen per hectare met nadruk op het versterken van de stuwende sectoren (40%), met speciale focus op Tech & Transitie (7.000 banen) en de MKB-maakindustrie. We kiezen gericht voor specialisatie om Almere economisch sterker en weerbaarder te maken en zetten daarbij in op de komst van bedrijven die verantwoordelijk omgaan met milieu, natuur, leefomgeving en dierenwelzijn"". Dit betekent niet dat bedrijven die zich niet expliciet richten op Tech&Transitie worden uitgesloten. Cumelabedrijven spelen een belangrijke rol in aanleg, behouden en versterken van natuur, hetgeen aansluit bij uitgangspunten dat bedrijven in Almere

Bij aanleg, verandering of onderhoud ontsluitingswegen rekening te houden met het materieel Cumelabedrijven

- In de ontwerp-Omgevingsvisie is het volgende opgenomen: “Binnen de schaarse ruimte sturen we op een verhoging van het aantal banen per hectare met nadruk op het versterken van de stuwende sectoren (40%), met speciale focus op Tech & Transitie (7.000 banen) en de MKB-maakindustrie. We kiezen gericht voor specialisatie om Almere economisch sterker en weerbaarder te maken en zetten daarbij in op de komst van bedrijven die verantwoordelijk omgaan met milieu, natuur, leefomgeving en dierenwelzijn"". Dit betekent niet dat bedrijven die zich niet expliciet richten op Tech&Transitie worden uitgesloten. Cumelabedrijven spelen een belangrijke rol in aanleg, behouden en versterken van natuur, hetgeen aansluit bij uitgangspunten dat bedrijven in Almere verantwoordelijk moeten omgaan met natuur.

Bij bedrijfslocaties van Cumelabedrijven voldoende (buiten)opslagmogelijkheden toe te staan en dit expliciet te benoemen in de Omgevingsvisie

- Het borgen van voldoende (buiten)opslagmogelijkheden voor bedrijven in een specifieke branche achten wij te gedetailleerd voor een Omgevingsvisie. Wij adviseren in die gevallen waar opslagmogelijkheden tekortschieten in overleg te treden met de gemeente.

Bij bedrijfslocaties voldoende mogelijkheden te creëren om energie op te wekken en op te slaan en dit expliciet te benoemen in Omgevingsvisie

- Voor het opwekken en opslaan van energie gelden kaders die worden gesteld door het Besluit Activiteit Leefomgeving (BAL). Aanvullend daarop heeft de provincie Flevoland een "Beleid voor grootschalige energieopslag" opgesteld. Als gemeente hanteren wij geen aanvullende kaders. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor energiehubs, zowel in woonwijken als op bedrijfsterreinen.

Individuele indiener 1

Verzoekt te concretiseren welke vormen van werkgelegenheid wenselijk worden geacht (bijvoorbeeld kennisintensieve, innovatieve en dienstverlenende sectoren) en hoe wordt voorkomen dat de groei voornamelijk bestaat uit ruimte-intensieve en milieubelastende functies, zoals grootschalige logistiek, die een disproportionele druk leggen op ruimte, milieu en leefomgeving

- In de Omgevingsvisie is het volgende over vormen van werkgelegenheid opgenomen: “Binnen de schaarse ruimte sturen we op een verhoging van het aantal banen per hectare met nadruk op het versterken van de stuwende sectoren (40%), met speciale focus op Tech & Transitie (7.000 banen) en de MKB-maakindustrie. We kiezen gericht voor specialisatie om Almere economisch sterker en weerbaarder te maken en zetten daarbij in op de komst van bedrijven die verantwoordelijk omgaan met milieu, natuur, leefomgeving en dierenwelzijn” (…) “Tegelijkertijd investeren we in aantrekkelijke, toekomstbestendige werklocaties in een groene, gezonde en klimaatbestendige omgeving, waar ruimte is voor gemengde functies. Nieuw voor Almere is de ontwikkeling van innovatiecampussen en -districten: dynamische plekken met gedeelde voorzieningen waar werken, leren en innoveren samenkomen. Daarmee voegen we een vernieuwend en onderscheidend element toe aan het stedelijk weefsel, dat bijdraagt aan de diversiteit en veerkracht van de stad. Dit sluit naadloos aan op de inzet op Tech & Transitie die kan worden geaccommodeerd in deze innovatiedistricten”. Dit houdt in dat we zowel op innovatieve als kennisintensieve bedrijven inzetten, net als op dienstverlenende bedrijven, binnen de Tech&Transitie-sector. Een nadere duiding van Tech&Transitie is opgenomen in de definitieve Omgevingsvisie

Verzoekt expliciet vast te leggen dat nieuwe bedrijventerreinen en werklocaties klimaatneutraal en circulair worden ontwikkeld en dat zij geen verslechtering mogen veroorzaken van de huidige milieukwaliteit in bestaande wijken, waaronder luchtkwaliteit, geluidbelasting, natuurwaarden en gezondheid.

- Zoals gezegd is opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie dat Almere zich inzet op het aantrekken van bedrijven die verantwoordelijk omgaan met milieu, natuur, leefomgeving en dierenwelzijn. Bovendien is opgenomen dat Almere streeft naar het gebruik van meer hernieuwbare grondstoffen en focus op de besparing, vervanging en behoud van grondstoffen. Door het besparen op verbruik, lokaal verwerken, hergebruiken en het sluiten van ketens zorgen we voor minder transport en houden we waardevolle materialen binnen onze eigen economie, zijn we minder afhankelijk en is de economie minder kwetsbaar. Het sluiten van deze grondstofkringlopen en de toepassing van grondstoffen binnen onze gemeente mag niet leiden tot vervuiling van mens en milieu, duurzaamheid vereist verantwoordelijkheid. Dat een grondstof wettelijk is toegestaan, betekent niet dat het verantwoord is. Wij sluiten geen kringlopen die nieuwe vervuiling veroorzaken. We vinden het belangrijk dat circulaire economie écht circulair en duurzaam is. Het verminderen van afval, het hergebruik van materialen en het sluiten van kringlopen is essentieel voor een duurzame ontwikkeling. Hierbij voorkomen we ‘Greenwashing’, het bewust in de kringloop houden van schadelijke stoffen. In een schone circulaire economie worden bij hergebruik schadelijke stoffen uit de kringloop gehaald om het milieu en de leefomgeving te beschermen. Almere heeft zowel het Schone Lucht Akkoord (SLA) als het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen ondertekend. Daarmee onderschrijven we het doel om de luchtkwaliteit structureel te

verbeteren. De Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit gelden als minimum; aanvullend streven wij naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). We zetten in op het verminderen van uitstoot door verkeer, industrie en houtstook en stimuleren schonere alternatieven. Dit doen wij bijvoorbeeld door de stimulering van duurzame mobiliteit (zoals fietsen, elektrisch rijden en OV-gebruik), de beperking van emissies uit bedrijvigheid, en het verder vergroenen van de openbare ruimte om natuurlijke luchtzuivering te bevorderen.

- We voeren vanaf 1 januari 2028 zero-emissiezones (ZE-zone) in de centra van Almere Stad, Almere Haven en Almere Buiten. Geluid hoort bij de stad. Een bruisende stad vraagt ruimte voor reuring, maar ook plekken waar rust en stilte centraal staan. Geluidshinder van verkeer, bedrijvigheid of evenementen kan negatieve effecten hebben op gezondheid en welbevinden. Daarom streven we naar een balans: ruimte voor levendigheid én ruimte voor stilte.
- Bij nieuwe ontwikkelingen nemen we geluid al vanaf het begin mee in het ontwerp. Geluidbronnen zoals verkeer, industrie en evenementen worden zorgvuldig ingepast. We combineren functies slim, passen stille gevels en geluid reducerende materialen toe, en creëren groene buffers waar mogelijk.

Nieuwe werklocaties en extra banen brengen onvermijdelijk extra mobiliteit met zich mee. Verzoekt te verduidelijken hoe wordt geborgd dat nieuwe economische ontwikkelingen primair worden ontsloten via duurzame vormen van mobiliteit en geen extra autodruk, parkeerdruk en bijbehorende milieu- en geluidsoverlast veroorzaken in bestaande woonwijken.

- Voor de mobiliteit voor de stad als geheel is in de ontwerp-Omgevingsvisie aangegeven dat het simpelweg voortzetten van het bestaande mobiliteitssysteem geen duurzame oplossing biedt. Daarom kiest Almere voor een andere koers in lijn met de Mobiliteitsvisie Almere. Voor de regionale bereikbaarheid wordt ingezet op het uitbreiden en verbeteren van het ov-netwerk en slimme mobiliteitsoplossingen. Binnen de stad wordt gewerkt aan een nieuw bereikbaarheidsmodel waarin lopen en fietsen centraal staan. Daarbij breiden we het gebied in het centrum uit waar de auto minder zichtbaar is. De komende decennia zal met het aantal inwoners de drukte op de paden en wegen in de stad flink toenemen. We willen de verkeersstromen in Almere zo optimaal mogelijk houden, ook om de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten blijvend te kunnen garanderen. Ons gescheiden vervoerssysteem is daarbij een belangrijke troef. Uit het oogpunt van duurzaam energiegebruik, klimaatmaatregelen, gezondheid en leefbaarheid, zetten we de komende jaren in op "de zes V's”: verdichten, verbinden, veraangenamen, verknopen, verleiden en verduurzamen. Daarbij houden we vast aan het bestaande, en uitstekende, Almeerse mobiliteitssysteem gebaseerd op functiescheiding tussen lopen, fietsen, auto en openbaar vervoer. Deze Almeerse kwaliteit zetten we ook door in de nieuwe gebieden. Ook zetten we op het verduurzamen van de stadslogistiek en busvervoer, inclusief de extra ruimtevraag dit dat met zich meebrengt. Ook het parkeerbeleid speelt een rol in de nieuwe kijk op mobiliteit: met ons parkeerbeleid geven we ruimte terug aan bewoners, verbeteren we de luchtkwaliteit en vergroten we de leefbaarheid. Ons parkeerbeleid is gericht op een gezonde balans tussen leefbaarheid, bereikbaarheid, economische vitaliteit en klimaatadaptatie. De parkeernormen zijn niet overal hetzelfde: in stedelijke gebieden is het autobezit lager door de aanwezigheid van openbaar vervoer en voorzieningen. Al dit soort uitgangspunten gelden voor de gehele stad, inclusief de nieuwe werklocaties. Bovendien zetten we voor nieuwe werklocaties niet traditioneel in op uitsluitend bedrijventerreinen,

maar kijken we naar gebieden waar we werken en wonen mengen. Door werkgelegenheid en voorzieningen in de nabijheid van woningen te realiseren worden (middel)lange (auto)verplaatsingen voorkomen. Ook versterkt dit de zogenaamde 'tegenspits' vanuit Amsterdam. Waardoor het eerder rendabel zal zijn een (extra) trein te laten rijden. We zetten in op hogere dichtheden en meer functiemenging rondom de OV-knopen. OV-knooppunten zijn de bestaande NS-stations, bus transferium 't Oor en de metrohaltes van de toekomstige IJmeerlijn. Hier komen veel vervoerssystemen samen.

Verzoekt om in de verdere uitwerking (Omgevingseffectrapport, Omgevingsplan en Omgevingsprogramma's) toetsbare criteria op te nemen waarmee kan worden beoordeeld of nieuwe economische ontwikkelingen daadwerkelijk bijdragen aan zowel werkgelegenheid als het behoud en de verbetering van de omgevingskwaliteit.

- Waar mogelijk zullen wij altijd toetsbare criteria opnemen waarmee kan worden beoordeeld of nieuwe economische ontwikkelingen daadwerkelijk bijdragen aan zowel werkgelegenheid als het behoud en de verbetering van de omgevingskwaliteit.

UbuntuArken

Deze zienswijze pleit voor de opname van gemeenschapsgerichte woonconcepten als volwaardige bouwsteen binnen de Omgevingsvisie, in het bijzonder: de UbuntuArk: een grootschalige, drijvende woongemeenschap met ongeveer 150 wooneenheden, meergeneratiewonen, collectieve voorzieningen en een hoge mate van zelfvoorzienendheid; het Ubuntuplein: een landgebonden woonproject van ongeveer 150 woningen waarin gemeenschap, participatie en gedeeld beheer het organiserend principe vormen.

Met deze zienswijze wordt de gemeente Almere verzocht om: gemeenschapsgerichte woonvormen expliciet te erkennen in de Omgevingsvisie; ruimte te reserveren voor een pilotproject zoals een Ubuntu-ark; coöperatieve en collectieve woon- en beheermodellen actief te faciliteren; sociale duurzaamheid en gemeenschapsvorming op te nemen als toetsingscriteria bij nieuwe woonontwikkelingen.

- In de ontwerp Omgevingsvisie wordt gesproken over 'ruimte maken voor collectieve woonvormen'. Daarmee is de ambitie dus al erkend. Nadere uitwerking is te vinden in 'De Almeerse Aanpak Collectieve Zelfbouw' – door het college begin dit jaar vastgesteld, waar ook het proces tot het reserveren van ruimte voor initiatieven is uitgewerkt.
- Vanuit de wet Regie op de Volkshuisvesting is iedere gemeente verplicht om een Volkshuisvestingsprogramma te maken. Dit is een verdere verdieping op de Omgevingsvisie en nog meer uitvoeringsgericht. Collectieve woonvormen worden opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma

Individuele indiener 2

Deze zienswijze pleit voor de bouw van een Katholieke Kerk: de bouw van het grootste Kerkelijke project van Nederland, een échte (neogotische) Sint-Bonifatius Basiliek te Almere-Centrum.

- De gemeente bouwt zelf geen kerkgebouwen, maar staat altijd open voor initiatieven vanuit alle geloofsgemeenschappen en levensbeschouwelijke stromingen. Wanneer er plannen worden ingediend, kijken we daar met een welwillende houding naar en denken

we graag mee binnen de mogelijkheden die de wet- en regelgeving biedt. Het initiatief ligt bij de betrokken gemeenschappen zelf; de gemeente benadert geen specifieke gezindten om plannen te starten, maar ontvangt en ondersteunt ingediende ideeën met open blik.

Individuele indiener 3

Verzoekt om geen hoogbouw in laagbouwbuurten te bouwen, niet pal voor mensen hun huis.

- In de Ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen dat bij verdichting, dus het bouwen in bestaande wijken en buurten in overwegend groene laagbouwwijken het behoud van het bestaande woonmilieu, de bouwhoogte en het groen het uitgangspunt is.

Verzoekt om meer speelruimte te creëren, ook oor grotere kinderen. Meer leefruimte tussen de huizen te creëren en een gezellige winkel- en horeca straat in Poort te creëren.

- In de ontwerp-Omgevingsvisie signaleren we een tekort voor voorzieningen. Demografische en sociale ontwikkelingen hebben geleid tot andere behoeften, bijvoorbeeld door de groeiende groep ouderen, de grote aantallen jongeren en de superdiverse samenstelling van de bevolking. Dat vraagt niet alleen om het laten meegroeien van het voorzieningenniveau, maar vooral ook om het aanpassen ervan. Daarom kiezen we voor een nieuwe manier van kijken naar en ontwikkelen van de stad. We bouwen niet alleen woningen, maar zorgen er vanaf het begin voor dat voorzieningen in alle soorten en maten meebewegen. Voorzieningen voor sport en bewegen zijn van groot belang voor de gezondheid en vitaliteit van inwoners. Daarom zetten we in op een fijnmazige spreiding van sport- en speelvoorzieningen, die toegankelijk, nabij en uitnodigend zijn. Speelvoorzieningen voor grotere kinderen vallen hier zeker ook onder.
- Ook zetten we in op meer commerciële voorzieningen, zoals winkels en horeca, in heel Almere. Almere Poort is hierbinnen zeker een aandachtsgebied.
- De publieke ruimte heeft ook onze aandacht: zo wordt de openbare ruimte zo bewegingsvriendelijk mogelijk ingericht, zodat gezonde mobiliteit, wandelen, fietsen, spelen, vanzelfsprekend wordt. Ook willen we de openbare ruimte zo inrichten dat het ontmoeting stimuleert.

Verzoekt Pampus Hout en Stadsbos in Poort bos te laten

- Op basis van eerder door de gemeenteraad vastgestelde plannen is Pampushout als transformatiegebied op de kaart gezet.
- Stadsbos in Almere Poort is een bouwplan, waarvoor de eerste palen al zijn geslagen.

Individuele indiener 4

Verzoekt meer aandacht in de Omgevingsvisie te hebben voor het winkelaanbod in Almere. Voor veel grote ketens is Almere namelijk een blinde vlek op de kaart. Om een paar voorbeelden te noemen: Hornbach, Ikea en Decathlon zijn in Almere niet te vinden.

- We onderschrijven het belang van een aantrekkelijk en gevarieerd voorzieningenaanbod. In de Omgevingsvisie zetten wij daarom in op het versterken van het voorzieningenniveau van de stad. We sluiten hierbij geen partijen uit. Dat mag op basis van de Europese

dienstenrichtlijn ook niet. Maar we hanteren in ons detailhandelsbeleid twee leidende principes: een evenredige spreiding van winkels over de stad en de juiste functie op de juiste plaats. Het eerste principe is erop gericht dat de Almeerder op zo kort mogelijke afstand van zijn/haar woning de winkelvoorzieningen kan vinden. Daarbij zijn er natuurlijk verschillen tussen dagelijkse winkels en niet dagelijkse winkels. Dagelijkse winkels met als hoofdvestiging een supermarkt zijn fijnmazig in de stad gevestigd. Maar tuincentra en bouwmarkten hebben een groter verzorgingsgebied nodig. Die zijn dus verspreid over de stad gevestigd. Een grootschalige vestiging als Hornbach zou die evenredige spreiding kunnen verstoren. Daarmee zou de verzorgingsstructuur grofmaziger worden en dat is niet in het belang van alle Almeerders. Volgens het tweede principe willen we stadsverzorgende winkels, zoals Ikea of Decathlon, graag in het stadscentrum hebben. Dit is het niet-dagelijkse (boven)stedelijk verzorgende winkelgebied van Almere. Daar zijn ze van meerwaarde voor andere winkels, andere voorzieningen en de bezoekers. Daar is er sprake van synergie. Dus het juiste bedrijf op de juiste plaats. Als een winkel past binnen het omgevingsplan, dan geven we akkoord. Maar als medewerking van onze kant nodig is, beoordelen we dat op basis van het vigerende detailhandelsbeleid en de daarin opgenomen afwegingsschema's. Dit is ongeacht de verzorgende functie.

Verzoekt de gemeente dergelijke bedrijven actief te benaderen.

- We praten met regelmaat met vertegenwoordigers van grote winkelformules over vestigingsmogelijkheden in Almere.

Individuele indiener 5

Verzoekt om aandacht voor de toenemende verkeersdruk en de verbetering van de doorstroming van de snelweg naar de woonwijken in Almere. Verzoekt daarbij specifiek om het verbreden van de binnenwegen, aangezien er dagelijks lange files ontstaan met name aansluitend op de Buitenhoutsedreef. Geeft aan dat het volgens hem wenselijk zou zijn om het verkeer vanaf de snelweg niet via de tussenring te laten lopen, maar gebruik te laten maken van de parallel gelegen lagere weg, zodat het verkeer aan het einde van die route kan invoegen op de Buitenhoutsedreef. Daarnaast verzoekt hij om onderzoek naar de mogelijkheid van een aparte afslag vanaf de snelweg richting de Sallandse Kant. Dit zou het verkeer dat deze wijk moet bereiken aanzienlijk verminderen op de tussenring. Daarnaast stelt diegene voor dat verkeer vanuit het centrum van Almere Buiten niet linksaf richting de Atlasdreef gaat, maar doorrijdt naar de grote rotonde om daar te keren en vervolgens rechtsaf de Atlasdreef op te rijden. Het verkeer dat vanaf de Atlasdreef komt, zou volgens dit voorstel eerst rechtsaf slaan en vervolgens bij de eerstvolgende weg linksaf gaan om de Evenaar over te steken. Op deze manier zouden verkeerslichten op dat kruispunt overbodig kunnen worden.

- De infrastructuur van Almere bereikt op meerdere plekken haar capaciteitsgrenzen. Zonder ingrijpen loopt het netwerk, met name richting Amsterdam, vanaf 2030 nog verder vast. Het verbreden van wegen op zichzelf is geen duurzame oplossing vanwege de aanhoudende bevolkingsgroei en relatief hoge kosten. Daarom kiest Almere voor een andere aanpak. We beperken de mobiliteitsvraag door meer werkgelegenheid en voorzieningen in de stad en tegenspits te realiseren. Daarnaast wordt de regionale bereikbaarheid versterkt door optimalisaties in openbaar vervoer en slimme mobiliteitsoplossingen. Verder komen lopen en fietsen meer centraal te staan, in centra

waar de auto iets minder dominant is. Op plekken waar dit echt niet mogelijk is verkennen we de problematiek en passen we waar mogelijk de infrastructuur aan. Zo worden de verkeersstromen op het wegennet niet nóg drukker en kan de bestaande weginfrastructuur efficiënter worden benut.

Verzoekt de mogelijkheid te krijgen om zijn visie en ideeën hierover persoonlijk te mogen presenteren aan de gemeente.

- Wij zullen indiener uitnodigen voor een gesprek hierover.

Gemeente Zeewolde

Op pagina's 11, 13, 14, 38, 44, 51, 54, 60, 64, 66, 70 en 74 van de PDF-versie en in de webviewer van de Omgevingsvisie is een impressie opgenomen van gemeente Almere die erg afwijkt van het daadwerkelijke ambtsgebied. Een deel bevindt zich op grondgebied van gemeente Zeewolde. Dit geeft een vertekend beeld. Wij verzoeken u dit aan te passen en een verbeelding op te nemen die aansluit bij de werkelijkheid.

- Wij zullen bedoelde impressies niet opnemen in de definitieve Omgevingsvisie.

Op pagina's 5, 32, 34 en 77 van de PDF-versie van de Omgevingsvisie en ook in de webviewer staan er zaken ingetekend op grondgebied van gemeente Zeewolde. In de PDF-versie zijn er geen gemeentegrenzen opgenomen op de kaarten. In de webviewer en op pagina 32 van de PDF-versie staat bijvoorbeeld een ecologische zone en toekomstig landschap ingetekend. Deze door u ingetekende zones zijn zonder overleg geprojecteerd op het grondgebied van Zeewolde. Wij verzoeken u deze zones te verwijderen. Voor zover grensoverschrijdende weergave noodzakelijk wordt geacht, dient dit te allen tijde gepaard te gaan met een heldere weergave van de gemeentegrens en voorafgaande afstemming over de inhoudelijke zonering (ecologie/landschap). Daarom verzoeken wij u de kaartlagen strikt te limiteren tot het eigen grondgebied van de gemeente Almere.

- Wij begrijpen uw zorg en zullen de door u genoemde ontwikkelingen van de definitieve kaarten verwijderen. Ook zullen wij de gemeentegrens duidelijk op de kaarten opnemen.

Op pagina 37 wordt vermeld dat Oosterwold in beeld is als mogelijke locatie voor een nieuwe defensie kazerne. Deze informatie is achterhaald. Op 19 December 2025 heeft de ministerraad het Nationale Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) vastgesteld. Daarmee is de keuze voor de Spiekweg in Zeewolde als locatie voor de nieuwe centrale kazerne bevestigd. Wij verzoeken u dit stuk over een kazerne in Oosterwold te schrappen.

- Wij zijn bekend met dit besluit dat nog niet was genomen op het moment dat de ontwerp Omgevingsvisie werd afgerond. We zullen de passage over de kazerne in Oosterwold schrappen.

Op pagina 37 staat dat een herbezinning nodig is op de ontwikkeling van Oosterwold deel 2. Onduidelijk is wat dit precies inhoudt. Dit deelgebied ligt grotendeels op grondgebied van gemeente Zeewolde. Gemeente Zeewolde wil binnen de vastgestelde kaders (uit de structuurvisie) blijven ontwikkelen. Wij verzoeken u deze tekst aan te passen in die zin dat een eventuele herbezinning van deel 2 alleen van toepassing is op grondgebied van gemeente Almere (deel 2A).

- Waar wij spreken over herbezinning gaat dat niet over die kaders. De herbezinning heeft betrekking op zaken die wij essentieel achten voor gezonde stedelijke ontwikkeling en die bij de huidige wijze van ontwikkelen onvoldoende tot stand komen. In het bijzonder doelen wij dan op het aantal arbeidsplaatsen dat vooralsnog ver achterblijft bij de ambities van de intergemeentelijke structuurvisie, betaalbare woningbouw, openbaar vervoer en het voorzieningenniveau. We zullen deze intentie in de aangepaste Omgevingsvisie scherper aangeven.
- Wij kunnen die opgaven in dit gebied alleen in partnerschap met u en het Rijk goed realiseren. Wij staan open voor overleg om gezamenlijk te bezien hoe de ontwikkeling van Oosterwold op een verantwoorde en samenhangende wijze kan worden voortgezet en gaan daarover graag met u in gesprek.

Op pagina 38 wordt gesproken over het doorgroeien van Almere. Het is onduidelijk welk aantal woningen aan Oosterwold worden toegerekend. Het huidige uitgangspunt voor woningbouw in deelgebied 1 en 2 is dat er in totaal maximaal 20.000 woningen gebouwd kunnen worden binnen de ontwerpprincipes van Oosterwold. Het lijkt erop dat de groei van Oosterwold volledig wordt toegerekend aan Almere, terwijl het in gemeente Zeewolde is. Wij verzoeken u deze cijfers te verduidelijken en eventueel aan te passen.

- In de casusbeschrijving over Oosterwold hebben wij het aantal van 15.000 woningen benoemd. Daarnaast hebben wij aangegeven dat vanuit Den Haag de roep om versnelling van de woningbouw klinkt en dat Rijk en regio hebben afgesproken om in deel 2 van Oosterwold meer clustering van woningen mogelijk te maken. Wij zullen het maximum van 20.000 woningen aan de definitieve tekst toevoegen.
- Wij hebben op genoemde bladzijde aangegeven dat Almere in de toekomst kan doorgroeien met nog eens 35.000 tot 60.000 woningen. In het kader van Almere 2.0 hebben wij in het verleden met u en het rijk afspraken gemaakt, waarvan de woningen in Oosterwold altijd deel hebben uitgemaakt. De woningbouwopgave is in het kader van die afspraken altijd toegerekend aan (de agglomeratie) Almere, waarbij van het begin af aan duidelijk was dat een deel daarvan een plek zal vinden in het Zeewoldense deel van Oosterwold. Wij zullen dat in de bedoelde tekst verduidelijken.

Op pagina 33 en 49 beschrijft Almere de ambitie voor nieuwe werklocaties en circulaire transformatiegebieden aan de randen van de stad. Aan de rand van Almere tegen Oosterwold aan staan zowel bedrijvigheid als woonlocaties ingetekend (pagina 26 en 28). Wij wijzen u op het risico van negatieve externe effecten. De huidige intekening van bedrijvigheid en woningbouw (pag. 26 en 28) mag de bestaande milieuruimte en (agrarische) ontwikkelmogelijkheden op het grondgebied van Zeewolde niet feitelijk beperken. Wij verzoeken u om in de Omgevingsvisie expliciet te borgen dat de milieuzonering van nieuwe functies binnen de eigen gemeentegrens wordt opgelost. Om ongewenste hinderoverdracht te voorkomen, pleiten wij voor de instelling van een wederzijdse bufferzone. Wij gaan hier graag over in gesprek om te komen tot een gezamenlijke visie.

- Wij begrijpen uw zorg en nemen de uitnodiging graag aan. Wij zouden deze zonering graag betrekken bij een gezamenlijke uitwerking voor de 2e fase van Oosterwold.

Op pagina 18 staat dat: "We verkennen welke mogelijkheden we in de toekomst nog meer zien in onze regio voor de opwek van wind- en zonne-energie." Het is niet duidelijk wat bedoeld wordt met "onze regio". Wij verzoeken u deze passage te verduidelijken. Indien er sprake is van

grensoverschrijdende verkenningen, achten wij zowel een ambtelijk als een bestuurlijk overleg noodzakelijk voordat deze visie wordt vastgesteld.

- Dit betreft een passage waarin wij de beleidsambities van de Regionale Energie Strategie Flevoland (RES, 2021) citeren. In de RES is sprake van regionale verkenningen.

Gelet op het bovenstaande verzoeken wij u de ontwerp Omgevingsvisie op de genoemde punten aan te passen voor de definitieve vaststelling. De gemeente Zeewolde hecht aan een heldere regionale afstemming, maar kan niet instemmen met een visie die óf de eigen ontwikkelmogelijkheden inperkt óf beleid projecteert op het grondgebied van Zeewolde. Wij gaan ervan uit dat onze opmerkingen leiden tot een aangescherpte visie en staan open voor overleg me u over de exacte uitwerking van de voorgestelde aanpassingen. Wij zien uw reactie op deze zienswijze met belangstelling tegemoet.

- Wij gaan ervan uit met de aangegeven aanpassingen tegemoet te komen aan uw zienswijze en gaan graag met u in overleg over de verdere ontwikkeling van Oosterwold.

Individuele indiener 6

Verzoekt het kopje Erfgoed te verplaatsen van 'Vernieuwen' te verplaatsen naar 'Behouden en Beschermen'.

- In de ontwerp-Omgevingsvisie hebben we 'Erfgoed' onder vernieuwen opgenomen, omdat in Almere omgang met erfgoed, los van experts andere partijen die met het behoud van erfgoed bezig zijn, een nieuwe manier van kijken naar de ontwikkeling van de stad is. Het betreft dus een nieuwe werkwijze, waarbij behoud van erfgoed integraal onderdeel is van de ruimtelijke ontwikkeling. In zijn aard past Erfgoed inderdaad beter bij behouden. We zullen dit onderdeel in de definitieve Omgevingsvisie daar onderbrengen, zie hiervoor paragraaf 5e.

Verzoekt aan het woord 'behouden' 'en beschermen' toe te voegen.

- Het woord 'beschermen' is toegevoegd. Daarmee wordt ook gelijk het punt uit de zienswijze over de post-65 gebieden geborgd.

Verzoekt ondergronds onderhoud leidend te laten zijn voor werkzaamheden in de openbare ruimte. Bovengronds onderhoud moet gepland worden enkel naar aanleiding daarvan.

- Met het Beleidskader grootschalig onderhoud woonwijken en het gemeentelijk Rioleringsplan kijken we al nadrukkelijk naar zowel de aanpak van boven- als ondergrond. Daarmee is een belangrijk beleidskader voor de ondergrond aanwezig. In de Omgevingsvisie hebben we wel opgenomen dat er op dit moment nog geen integraal beleid is voor de omgang met onze ondergrond. In een nadere uitwerking hiervan kunnen dit soort zaken worden opgenomen.

Geeft aan dat VINDplaats Zenit nadrukkelijk géén (grootschalig) stadslandbouwinitiatief is. Verzoekt vast te stellen dat het hier gaat om een archeologische vindplaats die groen is ingericht omdat bebouwing niet is toegestaan. Aanwezige privé- en schoolmoestuinen zijn niet structureel volledig uitgegeven en de opbrengst wordt noch particulier noch collectief verkocht.

- De VINDplaats Zenit schrappen we als voorbeeld van stadslandbouw.

Verzoekt de Regenboogbuurt, met haar 850 Japanse sierkersenbomen, als zesde toeristisch-recreatieve speerpuntgebied te erkennen.

- De Japanse sierkersen in de Regenboogbuurt zijn een aantrekkelijke en onderscheidende kwaliteit. Almere kent meer van dit soort aantrekkelijke plekken. Omdat we niet overal tegelijk op kunnen inzetten, richt de Agenda Toerisme en Recreatie 2023–2030 zich op vijf speerpuntgebieden waar kansen voor doorontwikkeling het grootst zijn. Dat een gebied niet in deze agenda is opgenomen, betekent niet dat het niet als toeristisch aantrekkelijk wordt erkend.

Verzoekt voorts om meer aandacht voor erfgoedwaarden in post-1965-wijken, en in het bijzonder voor specifieke gebieden zoals de Bouwrai's en de Regenboogbuurt binnen het gemeentelijk beleid.

- Zie antwoord op vraag over het toevoegen van het woord 'beschermen'.

Verzoekt ten slotte aandacht voor het ontbreken van uitvaart- en begraafmogelijkheden in Almere Buiten, ondanks het feit dat dit stadsdeel inmiddels ongeveer 65.000 inwoners telt.

- Begraafplaatsen zijn een maatschappelijke voorziening voor de gehele stad. We zijn, ook gekoppeld aan de groei van de stad, op zoek naar nieuwe locaties voor begraafsplaats(en). Onder meer in de ruimtelijke verkenning van Pampus staat nu een begraafplaats opgenomen. Daarbij heeft ook Oosterwold onze aandacht. Het is bij het zoeken naar locaties niet ons uitgangspunt dat elk stadsdeel zijn eigen begraafplaats moet hebben. Wel kijken we naar een goede spreiding van de begraafplaatscapaciteit over de stad, alsook naar een bij voorkeur rustige ligging in een groene omgeving.

Waterschap Zuiderzeeland

De Omgevingsvisie hanteert het jaar 2050 als horizon voor strategische keuzes en afwegingen. U geeft in de visie aan dat bij toekomstige ontwikkelingen de condities van water en bodem leidend zijn om de klimaatuitdagingen voor bodem en water het hoofd te kunnen bieden. Dat biedt perspectief, bijvoorbeeld voor klimaat adaptief ontwikkelen. De termijn 2050 is echter onvoldoende om de gevolgen van de toenemende druk op de ruimte en klimaatverandering adequaat op te kunnen vangen. Om toekomstige risico's te beperken en robuuste keuzes te maken, is het noodzakelijk verder vooruit te kijken en de tijdhorizon op te rekken naar het jaar 2100. Wat klimaat betreft adviseren wij om de KNMI-klimaatscenario's te betrekken, zodat ook de lange termijn ontwikkelingen goed in beeld komen.

- De eerder vastgestelde Klimaatadaptatievisie (2024) gaat uit van de KNMI-klimaatscenario's en hanteert, evenals de Omgevingsvisie, 2050 als perspectief. In de Omgevingsvisie hebben wij opgenomen dat water en bodem, in natte en droge tijden, leidend zijn bij de verdere ontwikkeling van de stad. Bij eventuele nadere uitwerkingen van de Omgevingsvisie in de komende jaren zullen wij de effecten op langere termijn zeker betrekken.

Groei en ruimtelijke ontwikkeling enerzijds en het verbeteren van de draagkracht van onze water- en bodemsystemen anderzijds worden soms ervaren als tegenstellingen. Wij zien dit niet zo, want uiteindelijk is het doel hetzelfde: een betaalbare, gezonde en fijne leefomgeving, nu en in de toekomst. Om risico's in de toekomst te verkleinen, zullen natuurlijke water- en bodemsystemen

meer leidend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes. Wij willen u vanuit onze rol voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie vijf ontwerpprincipes meegeven die hierbij van belang zijn:

1) *nadelen of kosten van inrichtingsmaatregelen niet afwentelen op de omgeving, van privaat naar publiek of naar de toekomst.*
2) *vergroten van de sponswerking van het systeem;*
3) *rekening houden met extreme situaties en dat bezien vanuit het perspectief 2100;*
4) *zoveel mogelijk uitgaan van mogelijkheden om de inrichting op termijn aan te passen, dus rekening houden met ruimtebeslag voor toekomstige ontwikkelingen;*
5) *benut kansen voor herstel van het watersysteem en de bodem en ga uit van robuuste en daarmee toekomstbestendige systemen.*

- Uw advies over verdere uitwerking van over het leidend laten zijn van water- en bodemsystemen zullen we opnemen in een verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Op pagina 43 in de ontwerp-Omgevingsvisie is al opgenomen dat water en bodem, in natte en droge tijden, leidend zijn bij de verdere ontwikkeling van de stad.
- Wij onderschrijven uw oproep tot intensivering van samenwerking door het vroegtijdig met elkaar in gesprek te gaan over onder andere kaderstellende planvorming.

De focus van Almere in de visie is vooral georiënteerd richting de randstad. Ook rondom de as tussen Almere, Zeewolde en Harderwijk gaan zich de komende jaren veel ontwikkelingen afspelen: de bouw van woningen, een kazernecomplex in de gemeente Zeewolde en de ambities voor de ontwikkeling van Harderwijk. Deze ontwikkelingen vragen aandacht van de gemeente Almere, niet alleen bij de planontwikkeling maar ook in de Omgevingsvisie

- We richten ons met Almere op een alzijdige oriëntatie, onder meer in Flevoland. We zullen ook opnemen dat we ons richten op het Oosten, onder meer Zeewolde-Harderwijk.

Veiligheidsregio Flevoland en Gooi & Vechtstreek

Naar aanleiding van het Ontwerp Omgevingsvisie Almere 2050 schrijft Veiligheidsregio Flevoland en Gooi & Vechtstreek een reactie.

Onder het kopje 'Groen en verduurzaming' (p. 9) wordt de energietransitie besproken. Hier missen wij de risico's voor de veiligheid van de energietransitie.

- Op pagina 60 van de ontwerp Omgevingsvisie is het volgende opgenomen over energietransitie: "Een ander aspect van veiligheid, dat niet direct verband houdt met sociale veiligheid, is de fysieke veiligheid van gebouwen en de omgeving. Het behouden en versterken hiervan is essentieel voor de leefbaarheid van Almere. Ontwikkelingen zoals de bouwopgave, vergrijzing, energietransitie en klimaatadaptatie vereisen een proactieve en risicogerichte benadering. We zitten hierbij in op preventie, met aandacht voor zelf- en samenredzaamheid."

Onder het kopje 'De groene en blauwe stad: de stad als natuurgebied' (p. 28) missen wij de koppeling met brandveiligheid en natuurbrandbeheersing.

- Op pagina 56 van de ontwerp Omgevingsvisie is het volgende opgenomen: "In het vernieuwen en veranderen van wijken zullen we veel onderwerpen in samenhang

bekijken en afwegen. Denk aan: woningdifferentiatie, waterberging, parkeren, verkamering woningen, ecologie, toegankelijkheid openbare ruimte, voorzieningen als scholen en huisartspraktijken, trafohuisjes, erfgoed, deelmobiliteit, brandveiligheid, bomen, isolatieprogramma's voor gebouwen enzovoort". Brandveiligheid staat dus over het algemeen, bij de ontwikkeling voor de gehele stad centraal. Zo ook voor de stad als natuurgebied.

Onder het kopje 'Klimaatadaptief ontwikkelen' (p. 29) wordt de gemeentelijke stresstest niet benoemd. Het is belangrijk om deze stresstest te benoemen, omdat deze test aantoont dat belangrijke hoofdroutes onder water komen bij wateroverlast en extreem weer. Wij zien ook graag een koppeling tussen extreem weer en de gevolgen voor de bereikbaarheid van hulpdiensten.

- We zullen meenemen dat extreem weer en wateroverlast ernstige gevolgen hebben voor bereikbaarheid en veiligheid, in het bijzonder ook die van hulpdiensten.

Er wordt in het Ontwerp Omgevingsvisie geen rekening gehouden met de mogelijke aanleg van de Lelylijn. Dit is een belangrijke koppeling om te maken, aangezien de aanleg van deze spoorverbinding meer goederenvervoer met gevaarlijke stoffen via Almere zal betekenen.

- Pag. 71: "Door deze aanpassing kan effectiever gebruik worden gemaakt van de capaciteit op het hoofdspoor (Flevolijn). Dit biedt ook weer mogelijkheden voor snellere treinen tussen de MRA, het noorden en oosten van Nederland. Ook wordt ingezet op betere verbindingen per openbaar vervoer in de avond en nacht naar Amsterdam en Schiphol."
- Aandacht voor goederenvervoer met gevaarlijke stoffen is toegevoegd.

Individuele indiener 7

1) Door de (juridische status van) de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold (2013) niet te benoemen, en deze niet mede te vervangen door de voorliggende Omgevingsvisie, blijft de "status aparte" voor Oosterwold gehandhaafd en logenstraft u het streven naar één samenhangende visie op de lange termijn. 2) Door vast te houden aan een sinds 2011 achterhaalde begrenzing van de Eemvallei faalt u in uw streven naar integratie van sectoraal beleid, en creëert u daarmee vermijdbare risico's ten aanzien van bodemdaling, waterhuishouding, geschikte bouwgrond, natuurontwikkeling, en behoud van archeologisch erfgoed. Daarbovenop betreft het grotendeels een locatie waar de gemeente Almere geen jurisdictie over heeft. Indiener verzoekt u met inachtneming van deze zienswijze de Omgevingsvisie gewijzigd vast te stellen, namelijk door 1) de juridische status van de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold (2013) in relatie tot de Omgevingsvisie Almere 2050 expliciet te maken. 2) de afbeelding van de Eemvallei buiten de gemeentelijke grenzen van Almere te verwijderen, dan wel deze aan te passen aan de meeste recente inzichten.

- De gemeente Zeewolde heeft aangegeven de zaken zoals die zijn opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie 2013, die op hun grondgebied vallen, uit te zullen voeren. Als Gemeente Almere zijn wij geen bevoegd gezag om daar andere uitspraken over te doen. De ontwikkelingen die nu in de ontwerp-Omgevingsvisie zijn opgenomen en die op grondgebied van Zeewolde vallen, zullen wij verwijderen uit de definitieve Omgevingsvisie.

Individuele indiener 8

Verzoekt de gemeente om een nadere toelichting op wat zij verstaat onder de identiteit van Almere, aangezien hier meermalen aan wordt gerefereerd en wordt gesteld dat nieuwe ontwikkelingen met respect voor deze identiteit dienen plaats te vinden. Verzoekt daarbij om een heldere en concreet beschreven definitie van deze identiteit, zodat duidelijk is welke waarden en kenmerken richtinggevend zijn voor toekomstige keuzes.

- De zaken die worden genoemd onder het kopje 'Behouden & Versterken' zijn wat ons betreft de elementen die de identiteit van Almere bepalen: een meerkernige, groenblauwe stad, waarbij de verschillende kernen eigenstandig kunnen functioneren en een eigen opzet hebben. Ook wordt de stad gekenmerkt door een gedifferentieerd woonmilieu: van landelijk wonen in Oosterwold, tot suburbaan in Buiten en hoogstedelijk in Centrum. De inwoners vormen ook een essentieel onderdeel hiervan: een superdiverse stad waarbij inwoners ook bijdragen aan de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Tot slot maken duurzaamheid en innovatie vanaf het begin deel uit van Almere. Dat blijkt niet alleen uit de meerkernige opzet en gescheiden infrastructuur, maar ook uit vooruitstrevende keuzes zoals de grootschalige aanleg van stadsverwarming en het ondergronds afvaltransport systeem (OAT) in het stadscentrum.

Verzoekt ook om verduidelijking van de wijze waarop de gemeente invulling wil geven aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en het versterken van de werkgelegenheid, mede in het besef dat het realiseren van arbeidsplaatsen grotendeels door de markt wordt bepaald. Wijst erop dat in gemeentelijke documenten wordt gesteld dat een goed georganiseerde woonfunctie hiervoor een belangrijk uitgangspunt is, maar merkt op dat Almere al ongeveer vijftig jaar vooral als goed georganiseerde woonstad functioneert. Verzoekt daarom toe te lichten waarom dit tot op heden niet heeft geleid tot een betere balans tussen wonen en werken en welke aanvullende of andere instrumenten de gemeente wil inzetten om dit structureel te verbeteren.

- Zoals in de ontwerp-Omgevingsvisie al wordt geconcludeerd is de woonwerkbalans niet op orde. Daarom gaan we niet alleen uit van een goed georganiseerde woonfunctie, maar zetten we in op economische specialisatie (Tech&Transitie), binnen die specialisatie werken we ook aan het beter afstemmen van onderwijs en arbeidsmarkt. Bovendien zetten we in op innovatieclusters, waarbij onderwijs en arbeidsmarkt dichtbij elkaar zitten. Ook zetten we in op meer functiemenging, waardoor er ook aantrekkelijkere werklocaties zullen ontstaan. Dit zijn allemaal zaken die nieuw zijn voor de stad. Een goed georganiseerde woonfunctie hoort hier ook bij, hierbij wordt ook gedoeld op het realiseren van woningen voor jongeren zodat die niet de stad uitgaan om ergens te studeren en daarna te werken, maar in de stad kunnen blijven wonen en ook in de stad blijven werken.

Verzoekt ten slotte duidelijkheid over de ambities op het gebied van bereikbaarheid, in het bijzonder in relatie tot duurzame mobiliteit en het versterken van openbaar-vervoerverbindingen. Gezien het feit dat ongeveer een kwart van de beroepsbevolking naar Utrecht pendelt voor woon-werkverkeer, verzoekt hij de gemeente zich hard te maken voor het opstarten van een (multimodale) verkenning naar de zogenoemde Stichtse lijn. Verzoekt dit mede te bezien in het licht van de Omgevingsvisie, waarin wordt gesteld dat het voortzetten van het bestaande systeem geen duurzame oplossing biedt. Merkt daarbij op dat in de Omgevingsvisie op korte termijn de bus als meest voor de hand liggend wordt genoemd, maar dat de visie juist gericht is op de langere termijn tot 2050.

- We onderschrijven het belang van een betere ov-verbinding met Utrecht. In context van beperkte financieringsmogelijkheden worden om die reden meerdere sporen bewandeld. Op lange termijn ligt er een visie voor een Stichtse Lijn. De ruimte voor een spoorverbinding is daarom ook als ruimtelijke reservering opgenomen in onze kaarten. In opmaat naar deze lange termijnvisie wordt gewerkt aan een HOV-verbinding om de reizigersvraag te voldoen en vervoerswaarde te ontwikkelen. Op het bestaande spoor zijn ook tussentijdse productstappen voorzien voor snellere treinverbindingen en op termijn een intercity. Met deze Omgevingsvisie willen we toewerken naar een structurele verbinding naar Utrecht die met een groeipad (met als lange termijn ambitie een Stichtselijn) ook in het Toekomstbeeld OV in de regio wordt verankerd.

Klimaatburgemeester

De huidige opsomming van zes ambities lijkt een rangorde van belangrijk naar iets minder belangrijk. Klimaat en circulariteit zijn daarin het minst urgent. Maar met onze ligging van 3,5 meter on der NAP hoort de klimaatambitie van Almere niet op de laatste plaats.

- De zes ambities uit de ontwerp-Omgevingsvisie zijn nadrukkelijk geen rangorde van belangrijk naar iets minder belangrijk. Dit zullen wij in de definitieve Omgevingsvisie duidelijker maken.

In de Omgevingsvisie zien we deze brede opvatting van circulariteit nog niet terug. De Omgevingsvisie noemt twee ambities voor de economie. In ambitie 3 als 'sterke economie' en in ambitie 6 als circulaire economie. Almere heeft meer dan tien jaar geleden de eerste stappen gezet om handen en voeten te geven aan de circulaire economie. Onder andere met een lidmaatschap van het Global Covenant of Mayors for Climate and Energy. Daarbij krijgen deelnemende steden 'huiswerk' om tot hun circulaire beleid te komen. Almere heeft dat één keer gedaan en is daarna kennelijk afgehaakt. Ik heb al eerder gepleit voor samenwerking met de gemeente Amsterdam. Daar probeert men met de donut coalition handen en voeten te geven aan de donuteconomie. Dat blijkt veel makkelijker gezegd dan gedaan. Almere hoeft gelukkig niet alles zelf uit te vinden. De provincie Friesland heeft al belangrijke stappen gezet op de weg naar circulariteit. Daar kunnen wij van profiteren. Samenwerken en 'afkijken' bij de Friezen is voor Almere belangrijk om de doelen helder te maken.

- Wij werken aan een uitvoeringsagenda circulair. Daarmee starten we ook met concretere monitoring. Daarbij maken we als Almere ook dankbaar gebruik van succesvolle voorbeelden van andere gemeenten en samenwerkingen.

ProRail

ProRail ziet bereikbaarheid van steden als een samenspel tussen ruimtelijke keuzes en het mobiliteitssysteem. Ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk kunnen de bereikbaarheid van woningen en werklocaties versterken. Echter, soms kunnen ontwikkelingen en spoor elkaar belemmeren. Om dit te voorkomen denkt ProRail graag vroegtijdig mee bij ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk. Rondom de hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI) ligt een beperkingengebied (Omgevingsbesluit, artikel 3.5), ongeveer tot 11 meter buiten de HSWI. Doel van dit beperkingengebied is om het huidig functioneren en de veiligheid rondom het spoornetwerk zeker te stellen. Daarom is het bouwen in dit gebied vergunningplichtig. Daarnaast vraagt ProRail u om de instructieregel uit artikel 5.163 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bij de uitwerking van de ontwerp-Omgevingsvisie in omgevingsplannen te respecteren. Deze regel vraagt dat u in een omgevingsplan dat van toepassing is op de HSWI in beheer bij ProRail geen regels mogen worden gesteld die het gebruik, de instandhouding, de verbetering of de vernieuwing van die infrastructuur belemmeren. Voor uw ontwerp Omgevingsvisie betekent dit dat bij het ontwikkelen van nieuwe woon- en werklocaties naast het spoor, ProRail u vraagt om toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk mogelijk te houden en de omgevingseffecten op de woon- en werklocaties te verminderen. Dit kan door het houden van de juiste afstand tot het spoor en door een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp. ProRail herkent in uw ontwerp-Omgevingsvisie ontwikkelingen richting het spoor die een relatie hebben met het bestaande en beoogde onderhoud, gebruik en vernieuwing van het spoor. Hierbij wil ProRail u erop wijzen dat het bouwen boven of op de HSWI vergunningplichtig is, privaatrechtelijke toestemming van ProRail vereist en een exclusief recht van ProRail is. Aan de vergunning en toestemming worden voorschriften verbonden met het oog op het voorkomen van nadelige gevolgen voor de staat en werking van de hoofdspoorwegen en uitbreiding daarvan. Specifiek vraagt ProRail uw aandacht voor het volgende: 1. Uw ambities om de woon- werkbalans in de stad te verbeteren en daarbij de economische motor to versterken onderschrijft ProRail. U signaleert dat veel treinreizen op Amsterdam zijn georiënteerd. Het verschuiven van de balans waardoor meer werkgelegenheid in Almere en tegenspits ontstaat is een goede ontwikkeling. Het daarbij versterken van hogere dichtheden en meer functiemenging rondom de ov-knopen herkent ProRail. ProRail vraagt om hierbij een goede ruimtelijke inrichting in acht te nemen. En ervoor te zorgen dat de toegang tot het station op afstand zichtbaar is en dat er voldoende ademruimte beschikbaar is voor o.a. ketenvoorzieningen, nu en 2. in de toekomst.

- De Omgevingsvisie sluit aan bij het Multimodaal Toekomstbeeld 2040 en Mobiliteitsvisie voor Almere. Daarin wordt een goede bereikbaarheid van de stations bevestigd met oog voor verdichting en knooppuntontwikkeling. Dat sluit goed aan bij ons uitgangspunt dat openbare ruimte en voorzieningen inclusief en voor iedereen toegankelijk moeten zijn.
- Bij gebiedsontwikkelingen langs het spoor dient nadrukkelijk aandacht te worden besteed aan instandhouding en toekomstige ontwikkeling van het spoor en de verscheidene veiligheidsaspecten zoals worden genoemd in uw zienswijze. Deze hanteren wij als uitgangspunt en vragen om het vroegtijdig betrekken van ProRail bij ontwikkelingen.

ProRail benadrukt de relevantie van Metro IJmeerverbinding, die ook is geschetst in eerdere en lopende verkenningen ook voor ProRail, wij vragen u deze uitgangspunten over te nemen in de Omgevingsvisie.

- Het belang van de IJmeerverbinding en ontvlechting is meegenomen in de Omgevingsvisie en wordt gezien als structurele maatregel in het belang van de schaalsprong van Almere maar ook de regionale bereikbaarheid in de MRA

U schrijft op pag. 51: "Richting 't Gooi en Utrecht blijft de Stichtse Lijn, een openbaar vervoerverbinding met de regio Gooi en Vechtstreek-Utrecht, als reservering op de kaart staan. Dit kan in de vorm van hoogwaardige bus, lightrailverbinding, maar ontwikkelt zich bij voorkeur tot een volwaardige intercityverbinding tussen Almere en Utrecht. Op de korte termijn ligt het verbeteren van het openbaar vervoer per bus echter het meeste voor de hand." Het uitbreiden van deze verbinding met een volwaardige intercityverbinding zit bij ProRail niet in de Netwerkconcepten of toekomstvisies.

- Het realiseren van een robuuste spoorverbinding richting Utrecht is een belangrijke maatregel voor de verdere ontwikkeling van Almere met aansluiting op de MRU en tussengelegen gebieden in Gooi & Vechtstreek. Wij gaan graag in gesprek om deze toekomstplannen voor het spoor beter te verankeren in ontwikkelvisies zoals het Toekomstbeeld OV (TBOV).

Goederenvervoer In de huidige situatie is het spoor door Flevoland al een goederenverbinding. ProRail vraagt daarom uw aandacht voor het combineren van functies in de directe nabijheid van het spoor in relatie tot het mogelijke goederenvervoer. Dit vervoer valt onder de regels en afstandsbeperkingen van het Basisnet. Het expliciet meenemen en vastleggen van deze regels bij de ruimtelijke keuzes binnen uw gemeente achten wij van belang om de verwachtingen richting de omgeving en betrokken partijen goed te kunnen beheren. Voorkomen belemmeringen voor functioneren en veiligheid.

- Bij gebiedsontwikkelingen langs het spoor dient nadrukkelijk aandacht te worden besteed aan instandhouding en toekomstige ontwikkeling van het spoor en de verscheidene veiligheidsaspecten zoals worden genoemd in uw zienswijze. Deze hanteren wij als uitgangspunt en vragen om het vroegtijdig betrekken van ProRail bij ontwikkelingen.

Natuur en Milieufederatie Flevoland

Het is wensdenken dat, met de schaarse ruimte en middelen, een gelijke investering zou kunnen worden gezet op de zes ambities en de aandachtspunten daaronder. Uiteraard is het zo dat de Omgevingsvisie handen en voeten zal krijgen in Omgevingsprogramma's, maar het zou goed zijn om daar in de Omgevingsvisie al een aanzet voor te doen. Natuur en Milieu Flevoland verneemt graag of en hoe er sprake is van een prioritering en/of een afwegingskader.

- Na vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie stellen wij een uitvoeringsagenda op. Daarin zullen wij onder meer ingaan op door u genoemde vraagstukken van prioritering en afweging, klimaatadaptatie en energievoorziening.

Zorg voor een goed bereikbaar Almere voor de 'kwetsbaren' en voor bewoners die zich zonder auto willen verplaatsen. Voeg als accent toe dat er geen 'vervoersarmoede' mag optreden. Daartoe is het belangrijk om een fijnmazig ov- netwerk te blijven borgen. Wat ook tot een sterke en veerkrachtige samenleving behoort, is een visie op een ·gezonde" samenleving. Hitte en weersextremen drukken nu al op (stedelijk) Almere.

- Wij kunnen ons vinden in uw woorden over het voorkomen van ‘Vervoersarmoede’ en zullen dat streven in de definitieve Omgevingsvisie opnemen, op pagina 72. Dit wordt in onze Mobiliteitsvisie en het Multimodaal Toekomstbeeld (MRA) bestendigd.

Stimuleer lokale energiegemeenschappen en versterk de rol van lokale energiecoöperaties. Een concrete mogelijkheid om deze energievisie in een uitvoeringsprogramma te gieten, doet zich voor bij Almere Pampus.

- *In de huidige ontwerp Omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om samen met lokale energiegemeenschappen en -coöperaties te werken aan een rechtvaardige energietransitie.*

Geef ruimte aan duurzame en circulaire ondernemers. Dit draagt bij aan minder vervoersbewegingen naar andere regio's voor werk, school, zorg en cultuur.

- In de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen dat Almere zich inzet op het aantrekken van bedrijven die verantwoordelijk omgaan met milieu, natuur, leefomgeving en dierenwelzijn. Bovendien is opgenomen dat Almere streeft naar het gebruik van meer hernieuwbare grondstoffen en focus op de besparing, vervanging en behoud van grondstoffen. Door het besparen op verbruik, lokaal verwerken, hergebruiken en het sluiten van ketens zorgen we voor minder transport en houden we waardevolle materialen binnen onze eigen economie, zijn we minder afhankelijk en is de economie minder kwetsbaar. Het sluiten van deze grondstofkringlopen en de toepassing van grondstoffen binnen onze gemeente mag niet leiden tot vervuiling van mens en milieu, duurzaamheid vereist verantwoordelijkheid. Dat een grondstof wettelijk is toegestaan, betekent niet dat het verantwoord is. Wij sluiten geen kringlopen die nieuwe vervuiling veroorzaken. We vinden het belangrijk dat circulaire economie écht circulair en duurzaam is. Het verminderen van afval, het hergebruik van materialen en het sluiten van kringlopen is essentieel voor een duurzame ontwikkeling. Hierbij voorkomen we ‘Greenwashing’, het bewust in de kringloop houden van schadelijke stoffen. In een schone circulaire economie worden bij hergebruik schadelijke stoffen uit de kringloop gehaald om het milieu en de leefomgeving te beschermen. Duurzame en circulaire ondernemers vallen hier uiteraard onder.

Neem in de Omgevingsvisie op dat de groei van bewoners in Almere gepaard dient te gaan met een ontkoppeling van de groei van C02-uitstoot als gevolg van mobiliteit. Dit betekent een keuze voor goed OV.

- Onder het kopje ‘Nieuwe oplossingen voor mobiliteit’ hebben we aangegeven in te zetten op de vijf V’s. Het verknopen van mobiliteit met andere onderwerpen als circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit, komt terug bij de vijf V’s. Dit is nadrukkelijker benoemd op pagina 73. Wij benaderen de verduurzaming van mobiliteit breder. Zo zetten wij o.a. in op lopen, fietsstimulering, goede OV-verbindingen en deelmobiliteit. Dit is ook één van de redenen dat we inzetten op OV-knooppuntontwikkeling. Daarbij hebben we aangegeven dat lopen en fietsen centraal staan.

Hanteer de 3-30-300 vuistregel als ecologische norm en voeg daar 3.000' aan toe. Dit houdt in da ter vanuit elke woon- of werkplek 3 bomen zichtbaar zijn, dat elke wijk een kroonbedekking heeft van minimaal 30%, dat een publieke groenruimte bereikbaar is op 300m afstand en dat een rondje van 3km mogelijk is vanuit een woon- of werkplek. Bij de inrichting van

groenvoorzieningen zouden donkerte, rust en stilte centraal moeten staan en zou 'Basiskwaliteit Natuur' ingevoerd moeten zijn.

- De 3-30-300-regel is verwerkt in het nieuwe Bomenkader (2025). Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met een 3000-norm van NMF. Een rondje van 3km: vanuit elke woon- en werkplek is het namelijk mogelijk om een rondje te gaan lopen.
- Het verband van de 3000-regel met de Basiskwaliteit Natuur is niet duidelijk. Voor de inrichting van het groen hanteren wij het Afwegingskader Openbare verlichting, Sociale veiligheid en Ecologie. Dat is nu opgenomen in de Omgevingsvisie.

Beschouw het convenant 'Toekomstbestendig Bouwen' als leidraad bij gebiedsontwikkelingen. Ga hierbij voor de ambitie 'goud'! Bouw watervriendelijk en klimaatadaptief, werk met bio-based materialen en streef naar energiepositiviteit

- *We houden vast aan de eigen leidraad duurzame gebiedsontwikkeling die opgebouwd wordt uit de aangesloten convenanten en city deals waar Almere op dat moment aan deelneemt. Watervriendelijk en klimaatadaptief, biobased en energiepositief bouwen beschouwen wij als onderdeel van "energieleverend en circulair bouwen van nieuwe gebieden en de 100% duurzame, natuurinclusief en circulaire gebiedsontwikkeling en stedelijke vernieuwing. De doelstelling staat momenteel op 2030 om dit als datum te realiseren.*

Voor gemeente Almere is samenwerking op dit thema van groot belang. Zonder significante maakindustrie binnen de gemeentegrenzen is het niet reëel om te verwachten dat in 2050 alle (primaire) grondstoffen in Almere circulair zijn. Daarbij ook de vraag: hoe gaat optimaal grondstoffenhergebruik - zo regionaal mogelijk - verankerd worden?

- *We hebben aangegeven in de ontwerp Omgevingsvisie dat we ook in Almere streven "naar het gebruik van meer hernieuwbare grondstoffen en focus op de besparing, vervanging en behoud van grondstoffen. Door het besparen op verbruik, lokaal verwerken, hergebruiken en het sluiten van ketens zorgen we voor minder transport en houden we waardevolle materialen binnen onze eigen economie, zijn we minder afhankelijk en is de economie minder kwetsbaar." We zien hier ook dat Almere momenteel niet over voldoende maakindustrie beschikt om als alleenstaande gemeente geheel circulair te zijn. We zien daarom kansen voor het ontwikkelen van lokale (bouw)hubs of depots, maar ook op regionaal en Europees gebied om circulaire ketens te ontwikkelen voor optimaal grondstoffenhergebruik om grondstoffenschaarste tegen te gaan en afhankelijkheid te voorkomen.*

Kies bovendien voor hoogwaardige, toekomstbestendige werkgelegenheid; niet enkel voor "voldoende" gelegenheid. Oftewel: geef ruimte aan duurzame en circulaire ondernemers.

- *Dit onderschrijven we volledig. We hebben daarom in de ontwerp Omgevingsvisie ook opgenomen dat we ruimte bieden "aan bedrijven om de transitie te maken van de lineaire naar de circulaire economie. Daarmee scheppen we randvoorwaarden die, toekomstig verdienvermogen, innovaties, opschaling en nieuwe verdienmodellen stimuleren én creëren we de banen van de toekomst. We vinden het belangrijk dat circulaire economie écht circulair en duurzaam is. Het verminderen van afval, het hergebruik van materialen en het sluiten van kringlopen is essentieel voor een duurzame ontwikkeling. Hierbij voorkomen we 'Greenwashing', het bewust in de kringloop houden van schadelijke stoffen. In een schone circulaire economie worden bij hergebruik*

schadelijke stoffen uit de kringloop gehaald om het milieu en de leefomgeving te beschermen"

Onze zorg is dat de cumulatieve effecten van 'groei' van Almere niet worden geduid in de context van het watersysteem als dragend ecologisch systeem. In dit licht missen we notie van natuurinclusieve inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen zoals energie-opwek en (energie-) infrastructuur. Voor datacenters dient bijvoorbeeld een richtlijn opgesteld te worden, die rekening houdt met de beschermde status van het Markermeer als Natura 2000-gebied.

- In de ontwerp-Omgevingsvisie is het volgende opgenomen over natuurinclusief bouwen*: Het vergroten van ecologische waarden en biodiversiteit in de stad is een complexe opgave die zich uitstrekt van de openbare ruimte tot aan en zelfs in gebouwen. Natuurinclusief bouwen en ontwikkelen vormt hierbij een belangrijk speerpunt. Het voortdurend toevoegen van kwaliteit moet daarbij altijd het uitgangspunt zijn. Gebouwen maken nadrukkelijk onderdeel uit van de groenblauwe structuur. Door de juiste beplanting op de juiste plek, het vergroenen van de bebouwde omgeving, kunnen we de natuurlijke processen zo sturen dat natuur én de stad maximaal profiteren.* Energie-infrastructuur hoort hier ook bij. We zullen dit in de definitieve Omgevingsvisie ook meenemen, op pagina 41 is dit aangepast.
- Voor wat betreft datacenters is het volgende opgenomen: *Het vestigingsbeleid in Almere voor datacenters betreft een 'nee, tenzij' beleid. Nieuwe aanvragen voor vestiging worden alleen toegewezen als er aantoonbaar en direct belang voor Almere is en aan een aantal voorwaarden wordt voldaan op het gebied van ruimte, energie, water en duurzaamheid. De vraag naar digitale opslagcapaciteit in Almere, en breder in de regio, zal de komende jaren sterk toenemen. Dit is onder meer ingegeven door het thuiswerken. Een goede digitale infrastructuur is dus een steeds belangrijkere voorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Op de lange termijn worden daarom de mogelijkheden verkent om datacenters onder voorwaarden te faciliteren, passend bij de ontwikkeling en uitstraling van de stad. Het is daarbij niet wenselijk om datacenters verspreid over bedrijventerreinen te vestigen. De voorkeur heeft clustering van datacenters en aansluiting op bestaande gebiedsontwikkeling, zoals bijvoorbeeld een campus. In het vestigingsbeleid worden regels opgenomen waar datacenters aan moeten voldoen, waar het gaat om meervoudig ruimtegebruik, energie, duurzaamheid, water en restwarmte.* Dat betekent dat in die regels ook rekening wordt gehouden met beschermde status van Markermeer als Natura2000-gebied.

Positief vinden we dat de gemeente gehouden is aan het Schone Lucht Akkoord en dat zij zich inzet tegen lichtvervuiling. Wat betreft een schone bodem en schoon water mist echter de notie van terugdringing van bestrijdingsmiddelen, PFAS en andere natuurvreemde stoffen. Er dient sprake te zijn van scherpe verlening van omgevingsvergunningen en handhaving hierop. Zodoende kan gestuurd worden op een schone bodem en schoon water (net als wordt géstuurd op schone lucht).

- In definitieve Omgevingsvisie is een nieuwe paragraaf over het belang van de bodem voor onze gezondheid, goede biodiversiteit en bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij hebben we aangegeven dat sturing op de bodem nodig is. Dit zijn zaken die in een dergelijke visie opgenomen kunnen worden.

Vervoerregio Amsterdam

De Vervoerregio stelt expliciet dat mobiliteit een middel is om gelijke kansen te vergroten en geen doel op zich. In de visie van Almere wordt mobiliteit echter vaak nog gepresenteerd als een technisch systeem dat "op orde" moet zijn (bijv. regionale ontsluiting en doorstroming). De koppeling tussen mobiliteit en het wegnemen van maatschappelijke uitsluitingsgronden (zoals het TRSE-model van de Vervoerregio) lijkt te ontbreken in deze Omgevingsvisie.

- In de praktijk werken we in DMI-DRO-verband nadrukkelijk aan het creëren van inzicht in bijvoorbeeld vervoersarmoede en de inclusieve bereikbaarheid van meer kwetsbare groepen. Hierbij integreren we inzichten in vervoersarmoede in onze verkeersmodellen. In onze visie hebben we nu vervoersarmoede opgenomen, en onder het kopje 'inclusie' gaan we hier nader op in.

Het begrip toegankelijkheid kan breder in de Omgevingsvisie: denk ook aan de mentale toegankelijkheid (OV-coaches) en gastvrijheid. Hoe zorg je dat discriminatie in het mobiliteitsnetwerk zichtbaar wordt, makkelijk gemeld kan worden en er een gastvrij gevoel gecreëerd wordt, ongeacht afkomst of gender

- Over toegankelijkheid is het volgende opgenomen: *Om ervoor te zorgen dat er voor iedereen een plekje is en blijft in de stad, is het van belang dat we blijven voortbouwen aan een inclusieve samenleving. Voor ons is dat een samenleving waarin iedereen gelijke kansen krijgt om deel te nemen aan sociale, economische en culturele activiteiten, ongeachte hun etniciteit, geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, sociaaleconomische status, of fysieke en mentale mogelijkheden. Dat betekent dat we bij de realisatie van de infrastructuur van de stad (vervoer, woningen, voorziening en de openbare ruimte bijvoorbeeld) ervoor zorgen dat toegankelijkheid voor iedereen (inclusiviteit) het uitgangspunt is. De gemeente wil het goede voorbeeld geven door onder andere haar gebouwen goed toegankelijk te maken voor mindervaliden, doven, blinden en slechtzienden*. Dit gaat dus over alle groepen, en gaat niet alleen over fysieke toegankelijkheid, maar ook de mentale toegankelijkheid

Wat worden de concrete maatregelen om de betaalbaarheid van het ov te waarborgen?

- Bereikbaarheid en mobiliteit van kwetsbare groepen belangrijk vinden voor de duurzame en gezonde groei van onze stad en het welzijn van onze inwoners. Betaalbaarheid van openbaar vervoer past hierin en wegen wij integraal bij gedrags- en infrastructurele maatregelen op het gebied van mobiliteit en openbaar vervoer.
- Naast de landelijke indexering methodiek (LTI) die jaarlijkse tariefsverhogingen berekent, kan de 2e Kamer met moties besluiten deze verhoging financieel te compenseren. Daarnaast kunnen zo wenselijk op diverse wijzen OV-kortingsproducten aangeboden worden door de gemeente aan (een deel van) de reizigers.

Het is raadzaam ook te sturen op de beleving van veiligheid, met specifieke aandacht voor (jonge) vrouwen en de lhbtqia+-gemeenschap, zeker tijdens nachtelijke reizen of op rustige stations.

- Over veiligheid is het volgende opgenomen: Een sterke en veerkrachtige samenleving is ook een samenleving die zich veilig voelt en de veiligheid voelt om te gaan en staan in de stad, ten alle tijden. Hoewel de criminaliteitscijfers de laatste jaren in Almere aan het dalen zijn, lijkt het subjectieve onveiligheidsgevoel toe te nemen. In de gesprekken die

we met Almeerders en andere partijen in de stad hebben gevoerd, werd telkens benadrukt dat 'je veilig voelen in de stad' van groot belang is en onder druk staat. De inrichting van de leefomgeving en een veilige fysieke omgeving kan op meerdere manieren bijdragen aan het bevorderen van sociale veiligheid en het verminderen van onveiligheidsgevoelens. Multifunctioneel gebruik van de ruimte: in Almere zijn functies sinds jaar en dag van elkaar gescheiden. Dit kan ervoor zorgen dat sommige plekken, zoals bedrijventerreinen, delen van de dag als verlaten aanvoelen. Ook in woonwijken, waar veel mensen overdag werken, en die dus verlaten zijn, is er weinig sociale controle. Dit leidt ertoe dat we op een nieuwe manier naar sociale veiligheid kijken. Functiemenging speelt hierin een cruciale rol. Doordat Almere inzet op het combineren van wonen, werken, recreëren en voorzieningen ontstaat er een levendige openbare ruimte die op verschillende momenten van de dag wordt gebruikt. Dit zorgt voor meer sociale controle en een toename van de aanwezigheid van mensen, en een afname van verlaten plekken, wat het gevoel van veiligheid versterkt. Bij het mengen van functies is het wel belangrijk de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten te blijven waarborgen. Ook de aanwezigheid van voorzieningen speelt hierin een essentiële rol. Denk hierbij aan buurtcentra, scholen, welzijnsorganisaties en sportfaciliteiten. Deze voorzieningen dragen bij aan een inclusieve stad en versterken het sociale weefsel, waardoor bewoners zich meer betrokken voelen bij hun omgeving. Een sterk sociaal netwerk in wijken kan een preventieve rol spelen bij veiligheidsvraagstukken en draagt bij aan een groter gevoel van saamhorigheid en een gemeenschap die naar elkaar omkijkt en weerbaar is, ook in onzekere tijden. Het belangrijkste punt is dat van veilig beheer en ontwerp: de manier waarop de stad is ontworpen kan ook bijdragen aan de ervaren veiligheid. Een nieuwe manier om naar stedenbouw te kijken is met het principe Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED). Stedelijk ontwerp levert een positie bijdrage aan veiligheidsgevoelen en verkleint de mogelijkheden tot criminaliteit. Dit betekent onder andere dat er aandacht moet zijn voor overzichtelijkheid en toegankelijkheid van openbare ruimte en slimme verlichting in nieuwe en bestaande gebieden. Dit geldt ook voor de stations. In nieuwe gebieden wordt gekeken of hoofdfietspaden in minder afgelegen delen kunnen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld langs de voorkant van huizen.

Mannen en vrouwen hebben verschillende reispatronen. Vrouwen maken veel meer ketenreizen, terwijl mannen vaker direct van a naar b reizen. Er zou in de ruimtelijke planning rekening kunnen worden gehouden met deze patronen door niet alleen te focussen op de woon-werkpendel, maar juist op de nabijheid en veilige verbindingen tussen zorg-, onderwijs- en winkelvoorzieningen.

- Nabijheid is één van de sturende principes, niet alleen vanwege woon-werkverkeer, maar ook voor onze duurzaamheidsambities, toegankelijkheid en veiligheid van de stad en voorzieningen voor iedereen.

Verduurzaming mobiliteit lijkt zich te beperken tot uitstoot CO2 beperken/ elektrificatie. De rest van de Omgevingsvisie heeft mooie ambities op circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Als Vervoerregio kiezen we ervoor dit expliciet met mobiliteit te verknopen. Dat zou in deze visie ook een mooie kans zijn.

- Het verknopen van mobiliteit met andere onderwerpen als circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit, komt terug bij de vijf V's. Dit is nadrukkelijker benoemd op pagina 73. Wij benaderen de verduurzaming van mobiliteit breder. Zo zetten wij o.a. in op lopen, fietsstimulering en deelmobiliteit. Het stimuleren van lopen en fietsen en het faciliteren

van deelmobiliteit draagt naast CO_2-reductie en elektrificatie, ook bij aan een efficiënter en meer circulair gebruik van ruimte en middelen. In vergelijking met privé autobezit nemen fietsen aanzienlijk minder ruimte in beslag. Daarnaast kan deelmobiliteit het aandeel auto's doen afnemen. De ruimte die hierdoor beschikbaar komt, kan gebruikt worden voor andere doeleinden, bijv. groen. Op deze manier ontstaan mogelijkheden om mobiliteit te verbinden met klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Bij het realiseren van goede loop- en fietsroutes is nu nog enigszins vaag wat hiermee wordt bedoeld. Gaat het om het aanleggen ontbrekende schakels in het netwerk of gaat het om [zin is niet afgemaakt].

- In Almere zijn de looproutes nog niet overal op orde. Het creëren van vindbare en herkenbare looproutes is vooral van belang in gebieden met veel voetgangers, zoals de centra en locaties met veel voorzieningen. Vooral voor de aanloop naar de centra en voorzieningen is een netwerk van kwalitatief goede voetpaden van belang omdat zij inwoners helpen de verplaatsingen daadwerkelijk lopend te maken. Daarom zetten we in op het creëren van logische, continue en goed vindbare looproutes in de centra en naar de belangrijke voorzieningen.
- Het realiseren van goede fietsroutes gaat over het opwaarderen van hoofdfietsroutes door deze veiliger, comfortabeler en herkenbaarder te maken door fietspaden te verbreden, deze herkenbaar te maken met rood of gekleurd asfalt en waar mogelijk verkeersveilige kruisingen met voorrang voor de fietser te realiseren.

Tennet

Wij merken op dat op de digitale omgevingsvisiekaart weliswaar zoekgebieden voor toekomstige tracés staan aangegeven, echter geeft deze kaart niet een volledig beeld van de Tennet-activiteiten die onder andere in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) de komende jaren op de planning staan. Om toekomstige ontwikkelingen zo snel mogelijk uit te kunnen voeren, is het gewenst om dit ruimtebeslag op te nemen c.q. te vermelden in uw visie. Wij verzoeken u de beoogde tracés (380 en 150kV) en zoekgebieden van toekomstige 380kV hoogspanningsstations te verwerken op de visiekaart zoals aangegeven in de HBS die in een eerder stadium in 2025 met de gemeente Almere is gedeeld.

- We hebben de beoogde tracés van de 380kV en (voor zover gelegen op grondgebied van Almere) de zoekgebieden van de 380kV onderstations op de kaart(en) opgenomen.

In aanvulling op de genoemde verzoeken acht TenneT het wenselijk dat de zoekgebieden niet alleen voor toekomstige stations worden opgenomen (zowel het 150 kV-station Pampus als 380/150kV-station Almere-Oost), maar ook de bijbehorende zoekgebieden voor de nieuwe 150 kV verbindingen. Hiermee ontstaat een volledig en toekomstbestendig beeld van de ruimteclaims, passend bij de dynamiek van Almere en de voorbereidingen die in het kader van MIEK/IP worden getroffen. Het doorvoeren van deze verbindingstracés op de visiekaart in overeenstemming met haalbaarheidsstudies (HBS) achten wij aanbevelingswaardig, mits voorzien van passende voorbehouden over het detailniveau en de verdere uitwerking, in latere planfases.

- We hebben de bestaande 150kV stations aan de kaart(en) toegevoegd.

- Omdat daarvoor nog vele alternatieven worden onderzocht en bovendien de locatie van een nieuw onderstation in Pampus nog niet vaststaat, hebben wij er - ook ten behoeve van de overzichtelijkheid en leesbaarheid van de kaarten - voor gekozen nu niet alle mogelijke toekomstige 150kV verbindingtracés op de kaarten op te nemen.

Voor Pampus (gemeenschappelijke scope TenneT en Liander) loopt op dit moment een locatiekeuze-overleg tussen TenneT/ Liander en de gemeente (projectteam Pampus, met deelname van het Rijksvastgoedbedrijf). De op de visiekaart weergegeven locatie voor het onderstation Pampus is nog niet definitief. Concreet wordt ook locatie B uit de HBS nader onderzocht (geprojecteerd op het centrale bedrijventerrein in Pampus). Daarnaast is het niet uitgesloten dat een alternatieve locatie wordt ingebracht zolang het keuzeproces loopt. TenneT verzoekt om in de Omgevingsvisie niet vooruit te lopen op één specifieke locatie. Minimaal zouden locatie B en bij voorkeur alle drie de HBS-locaties voor het onderstation indicatief moeten worden opgenomen, passend bij de huidige fase van de locatiekeuze. Op deze wijze sluit zij aan bij het lopende bestuurlijke en technische overleg en wordt planologische tunnelvisie voorkomen.

- Wij gaan ervan uit dat binnen het ontwikkelgebied Pampus ruimte wordt geboden voor een 150kV onderstation. De exacte locatie daarvan zal in onderling overleg nader worden bepaald. Datzelfde geldt voor de 150kV leidingtracés.
- Wij beschouwen de (lokale) energie-infrastructuur als integraal onderdeel van de gebiedsontwikkeling van Pampus.

Goede Stede, Alliantie en Ymere

Als woningcorporaties zijn wij alle drie op allerlei manieren verbonden aan Almere. Wat dat betreft kan Almere op ons rekenen, nu en in de verdere toekomst. Wij zien mogelijkheden om dit partnerschap meer handen en voeten te geven door bijvoorbeeld:

- *Structurele en vroegtijdige betrokkenheid bij ruimtelijke en programmatische keuzes*
- *Gezamenlijke gebiedsprogramma's waarin wonen, sociaal-maatschappelijke voorzieningen en leefbaarheid integraal worden opgepakt*
- *Samenwerking op het gebied van betaalbaarheid, duurzaamheid en woningkwaliteit, passend binnen de volkshuisvestelijke prestatieafspraken. Wij gaan hierover graag verder met u in gesprek.*

Gezien ons commitment met Almere op de lange termijn, het gegeven dat ontwikkelingen op het gebied van vastgoed een lange doorlooptijd kennen en de grote opgave die nog steeds voor ons ligt, is het voor de inzet van onze investeringsruimte van essentieel belang dat er sprake is van langdurig en consistent beleid. Wij investeren de komende jaren vele miljoenen euro's in Almere. Dat investeringsprogramma kan niet steeds worden aangepast. Als voorbeeld de verhoging van het aandeel sociale huur in de nieuwbouw. Het is funest voor plannen die nu in de pijplijn zitten, om die percentages weer anders vast te stellen. Wij pleiten daarom voor:

- *Langjarig vastgestelde beleidskaders voor programma's, normeringen en percentages*
- *Transitieafspraken wanneer beleidswijzigingen noodzakelijk zijn, zodat lopende projecten doorgang kunnen vinden.*

In de Omgevingsvisie Almere 2050 wordt terecht het belang van voldoende sociaal-maatschappelijke voorzieningen benadrukt. Een wijk bestaat uit veel meer dan alleen woningen en openbare ruimte. Wij pleiten voor een integrale visie op een gebied, waarbij de kosten voor de baten uitgaan. Daarnaast pleiten wij ook voor duidelijkheid als het gaat om de locaties van voorzieningen die niet iedere bewoner in zijn of haar buurt wenst. Wij zouden graag zien dat de gemeente een meerjarig ontwikkelingsprogramma opzet waarin duidelijkheid gegeven wordt over welke voorzieningen op stadsniveau, op stadsdeelniveau en op wijkniveau worden geprogrammeerd. Dit schept duidelijkheid voor huidige en nieuwe bewoners en biedt een kader voor toekomstige ontwikkelingen.

- Wij onderschrijven deze zienswijze; we vinden het belangrijk dat de Almeerder in een complete stad woont. Dat betekent dat we er niet alleen voor zorgen dat we bij de groei van de stad ook de voorzieningen en werkgelegenheid mee laten groeien, maar ook dat we goed gaan kijken waar in de bestaande stad behoefte is aan meer maatschappelijke en commerciële voorzieningen. We gaan dit opnemen in een integrale stedelijke programmering, waarin op zowel op stedelijk niveau als op gebiedsniveau woningen, werkgelegenheid en voorzieningen gaan programmeren. Omdat we de woningcorporaties zien als belangrijke partners in het bouwen van de complete stad, zullen we de concept-programmering aan de woningcorporaties voorleggen.

Almeerse Wind

Wij vragen om doorvertaling in bindende kaders voor: 1) Formele inbedding van energiegemeenschappen in lokaal beleid, volgens de aanbevelingen van de NPRES, en in lokale praktijk, onder andere voortvloeiend uit de opgroeiruimte van de vijfjarige samenwerkingsovereenkomst 'Almere Energie(k)' d.d. 28 november 2025, 2) Netbewust bouwen met prestatie-eisen (1 kW-norm), 3) Ruimte voor Lokaal Energiesysteem (LES) met Local System Operator (LSO); streven naar minimaal 50% lokaal eigendom van energie-assets, 4) Structurele basisfinanciering voor coöperatieve partners. De samenwerkingsovereenkomst Almere Energie(k) 2026-2030 tussen de gemeente en de coöperaties Almeerse Wind en De Groene Reus bevestigt de rol van energiegemeenschappen in de transitie. Dit vraagt verankering in de Omgevingsvisie, inclusief jaarlijkse evaluatie en Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's).

De energietransitie is ook een ruimtelijke transitie. Wij adviseren om ruimtelijke reserveringen voor open en gesloten energiesystemen, collectieve wijkbatterijen en onderstations, met verplichte paragraaf over eigendom, participatie en energie-infra in elk gebiedsplan op te nemen. In energie-intensieve projecten zou samen ontwikkelen, burger- (mede)eigendom en (mee)beslissen het uitgangspunt moeten zijn. Maak energiegemeenschappen structureel onderdeel van governance, proces en besluitvorming Structurele basisfinanciering is noodzakelijk om energiegemeenschappen gelijkwaardige partners te maken en voor de continuïteit van goed georganiseerde burgerparticipatie. Een basisorganisatie om de energietransitie op te schalen en te versnellen vraagt jaarlijkse middelen in de uitvoeringsagenda. Hanteer KPI's voor energie-impact, participatie en sociale waarde, gekoppeld aan vierjaarlijkse bijsturing van beleid. Energiecoöperatie Almeerse Wind biedt aan samen met de gemeente KPI's en governance-modellen (verder) te ontwikkelen en pilots uit te voeren in Hortus en Almere Pampus. Via het TKI-project IOP 25-03 1kW Balanswijk maken we daar een start mee; Almere Pampus kan een landelijk voorbeeld worden voor innovatieve,

netcongestiebewuste en toekomstbestendige opschaling van woningbouw. Wij zijn gaarne bereid tot een toelichting en verder gesprek

- De zaken die in deze zienswijze worden voorgesteld passen goed bij de uitvoering van de Omgevingsvisie. We bekijken daarin nader welke zaken binnen het uitvoeringsprogramma verdere uitwerking behoeven.
- Het belang van energie-coöperaties en – gemeenschappen onderschrijven wij. Daarom is i*n de huidige ontwerp Omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om samen met lokale energiegemeenschappen en -coöperaties te werken aan een rechtvaardige energietransitie.*

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Onderdelen over omgevingsveiligheid zijn slechts indirect terug te vinden in hoofdstuk 5 (Behouden en Versterken) in de paragraaf 'duurzaam en innovatief'. Een meer concrete omschrijving staat in hoofdstuk 6 (Vernieuwen: de hoofdopgaven voor de komende decennia) onder de paragraaf 'omgevingsveiligheid'. Dit leidt tot het beeld dat het milieuthema omgevingsveiligheid een ondergeschikt onderdeel uitmaakt van een integrale afweging. Een integrale afweging zoals deze in de Omgevingswet is bedoeld en in de verantwoording van de Omgevingsvisie (zoals hiervoor geciteerd) expliciet en krachtig is omschreven. Het onderdeel omgevingsveiligheid zou naar de mening van de OFGV bij elke afweging integraal onderdeel moeten zijn. Bij omgevingsveiligheid in hoofdstuk 6 wordt het volgende uitgangspunt gesteld: 'Veiligheidsgeïntegreerd ontwerpen én beheren is essentieel om de impact van potentiële incidenten te minimaliseren. Mogelijkheden om dit te doen zijn door stedelijke inrichting: kwetsbare functies op veilige afstand van risicobronnen, ruimtelijke buffers inbouwen (groenblauwe zones komen hiervoor in aanmerking) en veilige gebouwen en schuilmogelijkheden creëren bij risicovolle locaties.' Gezien het globale karakter van een Omgevingsvisie geeft dit uitgangspunt, mits deze integraal bij elke afweging en ontwikkeling wordt betrokken, voldoende houvast om het verdere beleid voor de omgevingsveiligheid op te kunnen stellen en te implementeren in het Omgevingsplan.

- In de Omgevingsvisie onderscheiden wij twee, gelijkwaardige ontwikkelstrategieën: "behouden en versterken" en "vernieuwen". Vernieuwen betekent dat we voor bepaalde opgaven en ambities op een andere manier naar de stedelijke ontwikkeling moeten kijken of andere oplossingen moeten zoeken dan we voorheen hebben gedaan. Omgevingsveiligheid als integraal onderdeel van onze ontwikkeling valt hieronder. Het is beslist niet ondergeschikt als integraal onderdeel van afweging. In uw zienswijze geeft u aan dat het uitgangspunt over omgevingsveiligheid in de ontwerp-Omgevingsvisie voldoende houvast voor verder beleid over omgevingsveiligheid

De energietransitie van fossiel naar de meer duurzame elektrificatie brengt verschillende vraagstukken met zich mee die het aspect omgevingsveiligheid raken. In nieuwe wijken, die in de visie zijn omschreven als balanswijken, is het doel dat de productie en opslag van energie binnen de wijk plaatsvindt. Expliciet is een rol weggelegd voor buurtbatterijen (EnergieOpslagSysteem: EOS) om opgewekte energie lokaal op te slaan en weer in te zetten. Een EOS veroorzaakt risico's voor de leefomgeving en een incident met een EOS leidt tot een moeilijk te blussen brand waarbij giftige stoffen vrijkomen die neerslaan in de directe woonomgeving. Het huidige beleid van de gemeente Almere staat risico veroorzakende activiteiten in woongebieden

niet toe. Hoewel in deze ontwerp-Omgevingsvisie is aangegeven dat er zowel ondergronds als bovengronds ruimte moet zijn voor de infrastructuur, is niet duidelijk of bij deze beleidsdoelstelling ook voldoende rekening is gehouden met de risico's en effecten die deze activiteiten met zich meebrengen. De visie omschrijft niet hoe de opwekking van energie plaats moet vinden. Logischerwijs is de gedachte dat dit zonnepanelen zouden zijn. Het is echter ook mogelijk dat andere initiatieven, zoals waterstof, tot verdere ontwikkeling komen. De bovenliggende vraag is steeds in hoeverre en onder welke voorwaarden het acceptabel is dat risico veroorzakende activiteiten plaatsvinden in een woongebied.

- In de ontwerp Omgevingsvisie is deze tekst al opgenomen: "Nieuwe Almeerse wijken worden balanswijken. In deze wijken wordt de benodigde energie opgewekt getransporteerd en opgeslagen. Dankzij opslag (batterijen) van elektriciteit ontstaat er ook bij gebrek aan zon en wind geen tekort. De wijken belasten daardoor het stroomnet niet of nauwelijks."

Enkele bodemaspecten komen niet of onvoldoende aan de orde. Het omgaan met bodemverontreinigingen en saneringen en de PFAS- en ZZS-problematiek wordt niet genoemd in de visie. Er wordt ook niet ingegaan op de chemische bodemkwaliteit, het duurzaam beheer van grondstromen of risico's voor de grondwaterkwaliteit. Bouwkundige aspecten zoals draagkracht, zettingsgevoeligheid en funderingsproblematiek worden evenmin besproken, terwijl deze zeker in de Flevopolder zeer relevant zijn. Het thema bodemvruchtbaarheid en duurzaam bodembeheer en de rol van de bodem in het vastleggen van CO2 wordt niet genoemd. Een nadere aanvulling op deze punten is wenselijk om het uitgangspunt "water en bodem sturend" daadwerkelijk gebiedsdekkend en uitvoerbaar te maken.

- Deze bodemaspecten zouden heel goed onderdeel kunnen zijn van een visie op bodembeleid. In de definitieve Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een visie, regie en sturing op de bodem nodig is.

Individuele indiener 9

In de ontwerp-Omgevingsvisie 2050 zien wij twee zaken die we graag gewijzigd zien. Ten eerste zien wij dat het vlindervriendelijke grasveld met diverse bomen tussen het Reggepad, Schinkelpad, Rijnweg en Berkelstraat niet als onderdeel van het "groen raamwerk" staat ingetekend. Dit grasveld past bij de parkachtige omgeving en is een "groene long" tussen de Kruidenwijk, Markerkant en de Leeghwaterplas. Graag zien we dat dit grasveld wordt toegevoegd aan het groene raamwerk.

Ten tweede zien wij dat de Berkelstraat en Slingebeekstraat ontbreken in de bomenstructuur. Het Reggeplantsoen is daar wel in opgenomen. De Berkelstraat en Slingebeekstraat zijn twee groene straten. Bewoners hebben bewust gekozen om in deze parkachtige omgeving te wonen. De route langs de Berkelstraat/ Slingebeekstraat wordt veelgebruikt als wandelroute rond het groene gebied rond de Leeghwaterplas. Daar horen ook bomen bij. Graag zien we dus dat de Berkelstraat en Slingebeekstraat worden opgenomen in de bomenstructuur.

- Het groenblauwe raamwerk zoals beschreven in de Omgevingsvisie en opgenomen op de visiekaart(en) is gebaseerd op de eerder vastgestelde nota Kleur aan groen. De weergegeven hoofdbomenstructuur op het in 2025 door de gemeenteraad vastgestelde Bomenkader. Het klopt dat genoemde straten nu geen onderdeel uitmaken van deze

kaders. Bij een eventuele aanpassing van die kaders zullen wij deze suggesties betrekken. Ons voornemen is om begin 2027 een update van de hoofdboomstructuurkaart vast te stellen. Een actualisatie van de nota Kleur aan groen is op dit moment nog niet in de planning opgenomen.

Individuele indiener 10

In de voor mij nieuwe Omgevingsvisie is een busbaan ingetekend die ter hoogte van de Oostgriend de busbaan verlaat (tussen bushalte Meenten en Grienden) om vanuit daar over het huidige fietspad richting Overgooi te gaan. Ik vind het een goede keuze om in Overgooi meer betaalbare huizen te gaan bouwen. Begrijp ook dat dit meer op het gebied aan de andere kant van de Overgooische zoom en niet in de huidige wijk Overgooi. In beide gevallen zou ik het veel logischer vinden om een bus over de Waterlandse weg te laten gaan en vervolgens rechts afslaand en gelijk op de juiste plek van bestemming aan te komen i.p.v. via een groengebied waar ontspanning centraal staat en veel door kinderen gespeeld wordt en honden worden uitgelaten. Daarbij vind ik het een zware belasting voor de straat die grenst aan de locatie waar de bus de busbaan verlaat. Hier is al veel autoverkeer en als hier ook nog bussen aan toegevoegd worden zal dit onherroepelijk voor problemen zorgen.

- De realisatie van een eventuele busbaan hangt af van de manier waarop Overgooi 2 zal worden ontwikkeld. De ingetekende route betreft een voorlopige reservering, maar geen definitieve uitwerking. Het type en aantal te bouwen woningen zal eerst bepaald moeten. Vervolgens moeten we onderzoeken welke vorm van openbaar vervoer daar het beste bij aansluit en hoe dit zich tot de rest van de stad verhoudt. Daarna volgt het ontwerp van de route en het type infrastructuur, waarbij we ook de ligging en huidige inrichting van de wijk meewegen. De in de Omgevingsvisie opgenomen route is een maximaal eindbeeld om rekening mee te houden, maar ligt in dit stadium niet vast.

Regio Gooi en Vechtstreek

Wij vragen met klem om bij de ontwikkelingen in Almere nog beterrekening te houden met het behoud en de versterking van de leefbaarheid in de Gooi en Vechtstreek. De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek maken zich zorgen over de toenemende verkeersdruk wanneer Almere doorgroeit met 35.000 tot 60.000woningen. Almere zet zich daarmee in voor een aanzienlijkdeel van de woningbouw opgave in de MRA. Uw intentie is om de woningbouw te ontwikkelen op een manier waarop aandacht blijft voor de leefbaarheid van Almere en ook u wijst op de bereikbaarheid binnen de MRA. Van onze kant willen wij benadrukken dat uw ontwerp Omgevingsvisie onvoldoende rekening houdt met de optelsom van effecten van de bouwopgave buitende MRA. Grote druk ontstaat namelijk ook vanuit de programma's in de ons omringende woningbouwregio's: de regio's U10 en Amersfoort. Naast de MRA-woningbouwopgave hebben ook deze regio's een resterende bouwopgave van ruim 60.000 woningen tot 2030. De totale opgave in de provincie Utrecht tot 2040 bedraagt 165.000 woningen. Al het verkeer dat hieruit en vanuit de MRA voortkomt boven op de al huidige drukke verkeersaders, loopt- tot een IJmeerverbinding is aangelegd- door en via de Gooi en Vechtstreek. Wij vragen u dit nadrukkelijker mee te nemen in uw Omgevingsvisie. Ter onderbouwing van de gevraagde aandacht voor deze totaalopgave verwijzen wij u naar de impactstudie uit 2025 die hier wel in zijn totaliteit naar kijkt.

- We zullen nadrukkelijker meenemen dat het aanleggen van een IJmeerverbinding ook essentieel is voor het bereikbaar houden van de regio en daarmee ook Gooi en Vechtstreek.

De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek benadrukken dat extrawoningbouw pas kan plaatsvinden wanneer aan de randvoorwaarde voor bereikbaarheid is voldaan. Dit is een cruciale voorwaarde. Wij vragen u, samen met de MRA-partners, zich ook de komende jaren actief in te blijven zetten voor gesprekken en afspraken met onder andere het Rijk. Daarin trekken wij graag gezamenlijk op met een eensluidende boodschap dat extrawoningbouw pas kan plaatsvinden wanneer aan de gestelde randvoorwaarden wordt voldaan. Wij zien het als strikt noodzakelijk om dit standpunt consequent te blijven uitdragen ongeacht de omvang van de woningnood. 380KV hoogspanningstracé Diemen-Lelystad-Ens Dit tracé loopt door de Gooi en Vechtstreek, maar betreft een bovenregionaal belang. Het gevolg is een verslechtering van de ruimtelijke- en landschappelijke kwaliteit in de Gooi en Vechtstreek. We vragen uw steun voor het belang van een goede ruimtelijke inpassing en voor het standpunt vanuit Provincie Noord - Holland en de Gooi en Vechtstreek voor de tracékeuze dicht langs de Hollandse Brug. A27: Wij zijn dan ook verheugd dat in het MIRT van januari 2026 de MIRT verkenningA27 is toegekend. Wij zien hier, net als u, het belang in van een goede bereikbaarheid van Almere naar Utrecht via 't Gooi. Met de door u gewenste ontwikkeling, van onder andere Oosterwold, wordt dit nog urgenter. We blijven hier graag samen met u en andere partijen in optrekken. A1: We blijven ook aandacht vragen voor de A1 (met aansluiting op de A6 bij Muiderberg). Wij vragen om nader onderzoek naar de mogelijkheden op de Al tussen knooppunt Eemnes en Muiderberg, boven op de eerdergenoemde TVIP-maatregelen. Dit is niet alleen relevant voor de bereikbaarheid van de Gooi en Vechtstreek en van Almere, maar van de hele MRA en in de verbinding met het oosten van Nederland. (H)OV: Wij zijn positief over uw ambitie voor bouwen rondom OV-knooppunten. En ook over uw aandacht voor onderzoek naar inzet van hoogwaardig OV via de A27 tussen Almere - Gooi (Blaricum, Huizen, Eemnes /Laren, Hilversum) - Utrecht. Wij zien in deze verbinding veel kansen en trekken hier graag gezamenlijk verder met u in op, samen met andere partijen zoals Rijkswaterstaat. Ontwikkeling op de langere termijn van een Stichtse lijn die u noemt is wellicht een optie. De inpasbaarheid op het oude land is hierbij een vraagstuk. Wij begrijpen dat Almere de intentie heeft om in de komende busconcessie (vanaf 2028) al bussen te laten rijden op het traject over de A27 (tot de komst van een HOV). Wij vragen hierbij aandacht voor tussenhaltering op hubs in 't Gooi, vallende binnen de hubstrategie Gooicorridor (zie alinea over hubs). Fiets: De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek vragen voorts uw aandacht voor de financiering en aanleg van de doorfietsroute tussen Almere en Amsterdam via Gooise Meren. Deze maatregel is uitgedacht binnen de MRA en is een maatregel van het TVIP -pakket. Daarnaast vragen wij om ook de prioritaire fietsverbinding parallel aan de A27 mee te nemen in de verkenning A27. Spoor: Een zorgpunt is de bereikbaarheid via het spoor. Met alle extra inwoners en werkplekken en vastlopende wegen is vervoer via OV nog urgenter. Extra treinen tussen Almere en Utrecht via het Gooi gaan ten koste van passagierstreinen op de verbindingen Amersfoort/Gooi-Amsterdam, die voor ons en regio Amersfoort prioriteit hebben. De Gooilijn zit vol. Dit maakt het onderzoek naar HOV via de A27 nog urgenter. De regio Gooi en Vechtstreek zet daarnaast graag met u in MRA verband in op GNOE (goederenvervoer van het spoor in onze regio) om meer ruimte te maken voor passagierstreinen zodat de trein mee kan groeien met woningbouwambities. Hubs: De regio Gooi en Vechtstreek vraagt de steun van Almere voor de doorontwikkeling van de hub Muiden P+R. Deze valt buiten het grondgebied van Almere, maar hangt samen met een netwerk van hubs in de regio. Deze is ook zeer relevant voor Almere-reizigers richting Amsterdam en Gooi en Vechtstreek. In dat verband hechten wij eraan nog eens

te attenderen op het hubnetwerk dat in 2025 is vastgesteld binnen de Gooi en Vechtstreek i.s.m. de regio Amersfoort en Utrecht: de hubstrategie Gooicorridor. Dit zijn de hubs die wij voornemens zijn door te ontwikkelen tot 2040. Deze hubstrategie is aanvullend op het MRA hubnetwerk en bevat ook hubs langs de A27 en in Gooise Meren. Deze kunnen aansluiten op de busconcessie van Almere/Flevoland of ander deelvervoer. Een voorbeeld is de verkenning van de HOV-verbinding Almere-Gooi-Utrecht langs de A27. Deze verbinding is urgent voor Almere, vooral vanwege de groei van Oosterwold. Wij geven er de voorkeur aan dat deze HOV-lijn ook stopt bij hubs aan de oostkant van het Gooi, passend binnen deze hubstrategie Gooicorridor. Economie en woon-werkbalans: Wij zijn zeer positief over uw ambitie om 55.000 extra banen te creëren tot 2040 ter versterking van de woon-werkbalans, waarbij u aansluit op de afspraken binnen (NOVEX) MRA: toename van woningbouw moet hand-in-hand gaan met extra werkgelegenheid. Wij trekken graag samen op met het oog op onze onderscheidenlijke economisch profielen (en de relaties hierin) tussen de deelregio's in de MRA. We werken graag samen aan duurzame OV- en fietsverbindingen voor woon-werkverkeertussen Almere en Gooi en Vechtstreek, en vragen onder andere u om in het programma van eisen bij toekomstige aanbestedingen voor OV hier op te sturen (dienstregeling en haltering)

- Uit uw zienswijze blijkt het belang om op regionaal niveau nauw samen te werken, waarbij knelpunten op de A6 en A27, maar ook op de A1 kritisch zijn voor de (boven)regionale bereikbaarheidsopgave. Uit het de Omgevingsvisie volgt het belang voor Almere om zich met regiopartners komende jaren actief in te blijven zetten afspraken met onder andere het Rijk waarbij bereikbaarheid op peil moet zijn als voorwaarde voor verdere ontwikkeling. Daarbij gaat aandacht uit naar de realisatie van benodigde infrastructuur voor wegverkeer (A6/A27), spoorontwikkeling (OVSAAL), fietsverkeer en knooppuntontwikkeling in de regio zoals Muiden P+R.

IJmeerverbinding: De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek steunen het MRA-standpunt dat de IJmeerverbinding belangrijk is bij toename van woningbouw. Wij zijn voorstander van een (deels) ondergrondse variant vanwege horizonvervuiling, behoud van bijzonder cultureel erfgoed, unieke natuur en recreatie. Zoals u zelf aangeeft in uw ontwerp Omgevingsvisie zijn deze wateren belangrijke wateren, unieke zoetwaterbekken en een essentieel overwinteringsgebied voor watervogels en een belangrijke schakel in de internationale trekroutes. Wij blijven aandacht vragen om een goede ruimtelijke inpassing van de IJmeerverbinding. Wij stemmen in het kader van Almere 2.0 graag met u of met betrekking tot de alternatieve bekostiging/IJmeerverbinding. Gezien de grondslag (deels ook grondgebied van de regio Gooi en Vechtstreek) van de alternatieve bekostiging vinden wij het relevant ook maatregelen binnen onze regio (baten) mee te nemen, zoals de dekking met prioritaire hubs.

- Uw betrokkenheid en zorgen over de landschappelijke inpassing van de IJmeerverbinding onderschrijven wij. Wij hanteren bij ruimtelijke ontwerpen de uitgangspunten van de 10 gouden regels van het IJsselmeergebied en het Panorama Markermeer IJmeer.

Gooimeer en IJmeer: De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek zien net als u het grote belang van het Gooimeer en het IJmeer als watergebieden en zoetwaterbekken en stemmen hier graag met u over af, o.a. in MRA verband. De waterkwaliteit staat onder druk. Met u en partijen als Rijkswaterstaat en de drinkwaterpartijen willen wij samenwerken op dit thema, zowel ten behoeve van extra drinkwaterwinning als voor de waterrecreatie en zwemwaterlocaties. De waterplantproblematiek is ook aanwezig in het Gooimeer: verbetering van de waterkwaliteit en behoud van recreatie spelen bij de bestrijding van de waterplanten beiden een rol. Een grotere

inzet op verbetering van de waterkwaliteit is voor ons essentieel. Voor recreatie en toerisme werken we graag verder samen met u o.a. in het kader van gezamenlijke randmeren.

- Wij herkennen de overlast van woekerende waterplanten voor waterrecreatie en willen gezamenlijk optrekken om de overlast te verminderen, zeker als dit gebeurt door de waterkwaliteit verder te verbeteren.

Opwek energie: U geeft aan dat windenergie een van de manieren is om de komende tijd meer energie op te wekken. We willen graag geïnformeerd worden over de zoekgebieden voor windenergie aan de zuidkant van Almere, bij de grens met Noord - Holland ten behoeve van afstemming vanwege het natuur- en cultuurhistorisch erfgoed.

- Op dit moment zijn er binnen de gemeente geen voornemens voor de aanleg van windparken, als dat wel zo is gaan we met hiervoor u in gesprek

Individuele indiener 11

Verzoekt de gemeente om te motiveren waarom er direct voor de woningen in Almere Haven hoogbouw in de vorm van flats moet worden gerealiseerd. Geeft aan dat bewoners van Almere Haven hier wonen en blijven vanwege het groene karakter en het dorpse gevoel, en dat de huidige plannen het laatste aanwezige groen opslokken en dit karakter aantasten door de wijk te veranderen in een stedelijk gebied. Er is volgens indiener sprake van een selectieve informatievoorziening, waarbij wordt gesteld dat direct omwonenden zijn geïnformeerd, terwijl juist deze groep niet tijdig of geheel niet is betrokken en daardoor geen mogelijkheid tot inspraak heeft gehad. Geeft aan dat er rondom Almere Haven voldoende alternatieve locaties beschikbaar zijn voor woningbouw, terwijl de gemeente er tegelijkertijd voor kiest om grote kavels beschikbaar te stellen voor enkelvoudige woningbouw, onder meer in Overgooi en de nieuwe ontwikkeling Loove. Verzoekt te onderbouwen waarom juist binnen bestaande woonwijken wordt verdicht, terwijl deze locaties volgens indiener bij uitstek geschikt zouden zijn voor appartementen en sociale huurbouw. Geeft aan dat de plannen voor bebouwing in de Meenten niet alleen slecht zijn geparticipeerd, maar bovendien tussentijds wijzigen zonder inspraak. Geeft aan dat bewoners hun woningen bewust hebben gekocht vanwege het groene karakter en uitzicht, op een moment dat deze bouwplannen nog niet bestonden. Geeft aan dat hiervoor een hoge koopprijs is betaald en dat bewoners fors investeren in verduurzaming en kwaliteitsverbetering van hun woningen. Door de huidige plannen verdwijnen uitzicht, rust en groen, neemt de drukte in de wijk toe en wordt volgens indiener afbreuk gedaan aan deze investeringen. Verzoekt duidelijkheid over compensatie, aangezien de plannen naar verwachting leiden tot waardevermindering van woningen, terwijl bewoners wel hoge gemeentelijke lasten betalen op basis van een WOZ-waarde die is vastgesteld onder andere omstandigheden. Geeft aan dat deze overbelasting nu al merkbaar is door toenemend verkeer vanuit Overgooi en wonen in het bos, wat leidt tot extra geluidsoverlast, luchtvervuiling en een verminderde verkeersveiligheid, met name voor spelende kinderen. Verzoekt aandacht voor de impact van de geplande hoogbouw op zonlicht en privacy. Veronderstelt dat er flats van ongeveer acht verdiepingen hoog zullen komen die schaduwwerking veroorzaken, waardoor zonnepanelen mogelijk verwijderd moeten worden en woningen minder daglicht ontvangen. Geeft aan dat de geplande flats qua schaal en uitstraling niet passen binnen het karakter van de wijk. Wijst erop dat de bestaande bebouwing langs de dijk een geheel ander karakter heeft en maximaal drie tot vijf bouwlagen telt. Verzoekt ten slotte om af te zien van woningbouw binnen de bestaande woonwijk en te kiezen voor ontwikkeling rondom Almere Haven, waar ook ruimte is voor

kleinschalige winkelcentra en voorzieningen die bijdragen aan lokale werkgelegenheid en leefbaarheid.

- Dit is één van de locaties waarvoor in het kader van Haven Leeft een besluit is genomen door de gemeenteraad. De Omgevingsvisie is op dit punt beleidsneutraal en waarborgt dat eerder genomen besluiten uitvoerbaar zijn. Het uiten van inhoudelijke bezwaren is effectiever als dit gebeurt op het moment dat er participatie plaatsvindt in het kader van plan- en besluitvorming voor de betreffende locatie. Omdat de plannen voor de verdichting in de Meenten nog niet zijn uitgewerkt, zal er nog participatie gaan plaatsvinden over deze plannen. Mocht deze participatie niet leiden tot een aanpassing van de plannen, dan zijn er nog altijd mogelijkheden om formeel bezwaar en beroep aan te tekenen tegen de besluiten die genomen worden in het kader van de Omgevingswet (bijvoorbeeld het verlenen van een omgevingsvergunning voor het buitenplans afwijken van het Omgevingsplan). Ook zal dan eventuele nadeelcompensatie aan de orde kunnen komen, mocht daar sprake van zijn.

Blauwe Hart Coalitie

In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt ecologie vooral gepositioneerd als één van de belangen die naast andere ambities wordt meegewogen. Daarmee blijft onduidelijk waar de ecologische grenzen liggen en hoe deze richtinggevend zijn voor verstedelijking, recreatie, infrastructuur en economische ontwikkeling. Voor een kwetsbaar en al zwaar belast ecosysteem als het Markermeer – aangewezen als Natura 2000-gebied – is deze benadering onvoldoende. Het functioneren van het watersysteem en de biodiversiteit zouden het uitgangspunt moeten zijn voor ruimtelijke keuzes, niet een factor die pas achteraf wordt afgewogen. Ook op het thema water en klimaatadaptatie blijft de ontwerp-Omgevingsvisie sterk gericht op stedelijke belangen zoals veiligheid en flexibiliteit. Het ecologisch functioneren van het watersysteem als basis van ons bestaan is daarbij onvoldoende leidend. Juist in een periode van klimaatverandering vraagt dit om een benadering waarin natuurlijke dynamiek, ecologische veerkracht en waterkwaliteit centraal staan, en waarin stedelijke ontwikkeling zich aanpast aan het watersysteem – en niet andersom.

- Ecologie en water en bodem zijn sturende principes bij de ontwikkeling van Almere en waren dat in feite al vanaf de eerste schetsen van de stad. Deze principes zijn onder meer ook verwerkt in de 'Almere Principles' die ook in deze Omgevingsvisie zijn opgenomen. Elders in onze Omgevingsvisie hebben wij aangegeven dat water en bodem, in natte en droge tijden leidend zijn bij de verdere ontwikkeling van de stad.

De ontwerp-Omgevingsvisie benadrukt de groei en ontwikkeling van Almere in nauwe relatie tot het water. Tegelijkertijd ontbreekt een analyse van de cumulatieve effecten van deze groei op het Markermeer als ecologisch systeem. Zonder duidelijke ecologische randvoorwaarden bestaat het risico dat verdere intensivering van gebruik, recreatie en bebouwing de draagkracht van het systeem overschrijdt. Ook hier geldt: niet alles kan overal.

- Wij delen de zorgen over de natuur en waterkwaliteit van onze omliggende meren. We werken doorlopend met het Rijk en andere partijen samen om deze opgaven, vastgelegd in de RRAAM-afspraken inclusief de TBES-opgave, te realiseren.

In de visie missen wij een expliciete keuze voor rust, ruimte, stilte en donkerte als kernkwaliteiten van het Markermeer en de kustzone van Almere. Deze kwaliteiten zijn niet alleen landschappelijke waarden, maar vormen essentiële randvoorwaarden voor het functioneren van het ecosysteem en voor het voortbestaan van kwetsbare soorten. Wanneer deze kwaliteiten niet expliciet worden benoemd en beschermd, dreigen zij in toekomstige afwegingen structureel onder druk te komen te staan.

- De zorgen over rust, ruimte, stilte en donkerte onderschrijven wij. Voor het IJmeer in relatie tot Almere Pampus houden we hier al rekening mee.

Tot slot constateren wij dat de ontwerp-Omgevingsvisie beperkt aandacht heeft voor de samenhang met het bredere IJsselmeergebied. Het Markermeer functioneert niet als een geïsoleerd lokaal water, maar als onderdeel van een groter zoetwatersysteem waarin keuzes over peilbeheer, ecologie en gebruik nauw met elkaar verbonden zijn. Een visie die deze samenhang onvoldoende erkent, loopt het risico bij te dragen aan verdere versnippering van beleid en verantwoordelijkheden.

- Wij zijn het van harte met u eens dat het Markermeer functioneert als onderdeel van een groter zoetwatersysteem waarin door u genoemde keuzes nauw met elkaar verbonden zijn. In de genoemde samenwerking, mede op basis van de RRAAM-afspraken is daarvoor voldoende aandacht. In de definitieve Omgevingsvisie hebben wij deze verbondenheid in paragraaf 2b. (Almere in de MRA) nader geduid.

Platform Almere Centrum

Wij vragen de gemeente daarom om bij verdere uitwerking expliciete leefbaarheidsnormen vast te leggen, onder andere voor:

- *zon- en daglichttoegang in woningen en openbare ruimte*
- *windhinder bij hoogbouw schaduwwerking op pleinen en straten*
- *minimale hoeveelheid kwalitatieve openbare ruimte per woning*
- *voldoende groen en verblijfsruimte in een verdicht centrum*
- *actieve en veilige plinten op straatniveau*

Verdichting kan alleen maatschappelijk worden gedragen wanneer de woon- en leefkwaliteit structureel wordt beschermd. Het centrum kent andere veiligheidsvraagstukken dan woonwijken. Grote bezoekers stromen, horeca, evenementen en OV-knooppunten zorgen voor een intensief gebruik van de openbare ruimte. Hoewel veiligheid in de visie wordt benoemd, ontbreekt een specifieke uitwerking voor het centrum. Wij vragen daarom om een centrumgericht veiligheidskader waarin aandacht is voor:

- *sociale veiligheid in de avond en nacht*
- *overzichtelijke en goed verlichte openbare ruimte*
- *veilige looproutes tussen station, woningen en voorzieningen*
- *voldoende toezicht en beheer op drukke plekken Een groeiend centrum moet ook een veilig centrum blijven.*

Wij vragen de gemeente daarom om bewonersparticipatie expliciet te verankeren in de verdere uitwerking van centrumplannen, bijvoorbeeld door:

- *structureel overleg met bewonersgroepen*

- *vroegtijdige betrokkenheid bij grote ontwikkelprojecten*
- *transparante communicatie over plannen en keuzes Bewoners zijn mede dragers van de leefbaarheid van het centrum en verdienen een volwaardige rol in de ontwikkeling ervan*.

- Wij werken aan een uitvoeringsprogramma voor het Centrum. De zaken die in deze zienswijze worden genoemd zullen daarin worden meegenomen. Ook baseren wij ons in de Omgevingsvisie op de ambities en uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in de visie Natuurkrachtig Hart van de Stad, het Mobiliteitsplan en de visie Eeuw Jonge Binnenstad.
- Over veiligheid is het volgende opgenomen: Een sterke en veerkrachtige samenleving is ook een samenleving die zich veilig voelt en de veiligheid voelt om te gaan en staan in de stad, ten alle tijden. Hoewel de criminaliteitscijfers de laatste jaren in Almere aan het dalen zijn, lijkt het subjectieve onveiligheidsgevoel toe te nemen. In de gesprekken die we met Almeerders en andere partijen in de stad hebben gevoerd, werd telkens benadrukt dat 'je veilig voelen in de stad' van groot belang is en onder druk staat. De inrichting van de leefomgeving en een veilige fysieke omgeving kan op meerdere manieren bijdragen aan het bevorderen van sociale veiligheid en het verminderen van onveiligheidsgevoelens. Multifunctioneel gebruik van de ruimte: in Almere zijn functies sinds jaar en dag van elkaar gescheiden. Dit kan ervoor zorgen dat sommige plekken, zoals bedrijventerreinen, delen van de dag als verlaten aanvoelen. Ook in woonwijken, waar veel mensen overdag werken, en die dus verlaten zijn, is er weinig sociale controle. Dit leidt ertoe dat we op een nieuwe manier naar sociale veiligheid kijken. Functiemenging speelt hierin een cruciale rol. Doordat Almere inzet op het combineren van wonen, werken, recreëren en voorzieningen ontstaat er een levendige openbare ruimte die op verschillende momenten van de dag wordt gebruikt. Dit zorgt voor meer sociale controle en een toename van de aanwezigheid van mensen, en een afname van verlaten plekken, wat het gevoel van veiligheid versterkt. Bij het mengen van functies is het wel belangrijk de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten te blijven waarborgen. Ook de aanwezigheid van voorzieningen speelt hierin een essentiële rol. Denk hierbij aan buurtcentra, scholen, welzijnsorganisaties en sportfaciliteiten. Deze voorzieningen dragen bij aan een inclusieve stad en versterken het sociale weefsel, waardoor bewoners zich meer betrokken voelen bij hun omgeving. Een sterk sociaal netwerk in wijken kan een preventieve rol spelen bij veiligheidsvraagstukken en draagt bij aan een groter gevoel van saamhorigheid en een gemeenschap die naar elkaar omkijkt en weerbaar is, ook in onzekere tijden. Het belangrijkste punt is dat van veilig beheer en ontwerp: de manier waarop de stad is ontworpen kan ook bijdragen aan de ervaren veiligheid. Een nieuwe manier om naar stedenbouw te kijken is met het principe Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED). Stedelijk ontwerp levert een positie bijdrage aan veiligheidsgevoelen en verkleint de mogelijkheden tot criminaliteit. Dit betekent onder andere dat er aandacht moet zijn voor overzichtelijkheid en toegankelijkheid van openbare ruimte en slimme verlichting in nieuwe en bestaande gebieden. Dit geldt ook voor de stations. In nieuwe gebieden wordt gekeken of hoofdfietspaden in minder afgelegen delen kunnen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld langs de voorkant van huizen.

Wij ondersteunen de ambitie om het centrum autoluwer te maken en lopen, fietsen en openbaar vervoer te stimuleren. Tegelijk constateren wij dat de praktische gevolgen voor bewoners nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Wij vragen om een duidelijke centrumstrategie voor mobiliteit, met aandacht voor:

- *voldoende en goed georganiseerde fietsparkeervoorzieningen*
- *veilige en toegankelijke voetgangersruimte*
- *logistiek en bevoorrading van winkels en horeca*
- *pakket- en bezorgverkeer*
- *bereikbaarheid voor hulpdiensten en bewoners*
- *toegankelijkheid voor ouderen en mensen met een beperking Een autoluw centrum kan alleen functioneren wanneer deze aspecten integraal worden geregeld.*

- Voor wat betreft het autoluw maken van het Centrum wijzen wij u op het Mobiliteitsplan voor het Centrum, waarin nader wordt ingegaan op de mobiliteitsstrategie voor het Centrum.

Door de sterke groei van het aantal woningen en bewoners in het centrum ontstaat het risico dat sociale verbindingen onder druk komen te staan. In een dichtbebouwde stedelijke omgeving is het essentieel dat bewoners elkaar kunnen ontmoeten en een gevoel van gemeenschap kunnen ontwikkelen. Wij vragen daarom nadrukkelijk aandacht voor:

- *voldoende openbare ontmoetingsplekken in het centrum*
- *buurtkamers, buurtvoorzieningen en gemeenschappelijke ruimtes*
- *aantrekkelijke pleinen en parken waar mensen kunnen verblijven*
- *ruimte voor kleinschalige initiatieven van bewoners*

Een groeiend centrum moet niet alleen fysiek, maar ook sociaal een leefbare gemeenschap blijven.

- Eén van de uitgangspunten voor de ontwikkeling van de openbare ruimte is dat die moet worden ingericht op ontmoeting. Dat geldt voor de gehele stad, inclusief het centrum.
- Ook constateren we in dat de voorzieningen, tevens belangrijke ontmoetingsplekken, in de gehele stad achterlopen. Woningbouw gaat dus hand in hand met het ontwikkelen van voorzieningen. Dit geldt ook voor het centrum.

Het centrum is en blijft de plek voor evenementen en stedelijke levendigheid. Dat is begrijpelijk en vaak ook positief voor de stad. Tegelijk ervaren bewoners nu al regelmatig drukte, geluid en overlast. In de Omgevingsvisie ontbreekt een duidelijke afweging tussen stedelijke levendigheid en woonkwaliteit. Wij vragen daarom om duidelijke kaders voor evenementen in het centrum, met aandacht voor:

- *geluidsbelasting*
- *spreiding van evenementen*
- *piekdrukte op pleinen*
- *bescherming van woonkwaliteit in een gebied waar steeds meer mensen zullen wonen*

Een levendig centrum mag niet leiden tot een structureel onleefbaar centrum voor bewoners.

In de Omgevingsvisie wordt het belang van groen en klimaatadaptatie benoemd. Wij onderschrijven dit volledig. Tegelijk constateren wij dat in een sterk verdicht centrum de beschikbaarheid van kwalitatief groen en aantrekkelijke verblijfsruimte niet vanzelfsprekend is. Voor bewoners van Almere Centrum zijn toegankelijke groene plekken, bomen en verblijfsplekken essentieel voor gezondheid, ontspanning en sociale ontmoeting. In een omgeving met veel verharding en hoogbouw speelt groen bovendien een 3 Platform Almere

Centrum belangrijke rol bij het tegengaan van hitte, het verbeteren van luchtkwaliteit en het opvangen van regenwater. Wij vragen de gemeente daarom om in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie expliciet te borgen dat centrumverdichting hand in hand gaat met voldoende kwalitatief groen en openbare verblijfsruimte. Daarbij denken wij onder meer aan:

- *behoud en versterking van bestaande groene structuren in en rond het centrum*
- *voldoende bomen en schaduwplekken in straten en op pleinen*
- *toegankelijke groene verblijfsplekken voor bewoners*
- *vergroening van pleinen en stenige gebieden waar mogelijk*
- *integratie van groen in nieuwbouwprojecten en openbare ruimte.*

Groei van het centrum mag niet leiden tot een steeds steniger leefomgeving. Juist bij een grotere bevolkingsdichtheid is het essentieel dat groen en verblijfskwaliteit zichtbaar en toegankelijk onderdeel blijven van het centrum.

- Wat betreft de leefbaarheid, groen en verblijfskwaliteit in een verdicht centrum sluiten wij ons aan bij de ambities en spelregels zoals die zijn opgenomen in de visie Natuurkrachtig Hart van de Stad en het bijbehorende Mobiliteitsplan. Het Natuurkrachtig Hart van de Stad gaat uit van een natuur inclusieve stedelijke ontwikkeling. Dit betekent dat bij verdere verdichting van het Centrum niet aan wordt gekeken naar behoud en versterking van het bestaande groen, maar juist waar er groen kan worden toegevoegd.

De realisatie van de ambities uit de Omgevingsvisie zal gepaard gaan met langdurige bouwactiviteiten en transformatie van gebieden. Voor bewoners betekent dit vaak jaren van hinder door bouwverkeer, geluid, stof en tijdelijke afsluitingen. Wij vragen de gemeente daarom om bij de uitwerking van de visie expliciet aandacht te besteden aan leefbaarheid tijdens bouw- en transitiefases, bijvoorbeeld door:

- *duidelijke afspraken over bouwlogistiek*
- *beperking van overlast waar mogelijk*
- *goede communicatie met bewoners*
- *tijdelijke kwaliteitsmaatregelen in de openbare ruimte*

- De vele veranderingen en bouwactiviteiten in de stad leiden tot tijdelijke situaties en logistieke bewegingen met gevolgen voor de omgeving. De Omgevingsvisie spreekt in deze over opgaven en fasering in het kader van maakbaarheid en leefbaarheid in een stad die zich continu ontwikkelt. Voor de transformatieopgave, bouwlogistiek en alle ontwikkelingen in de stad geldt dat bij de uitvoering afspraken worden gemaakt over materialen en voertuigen waarbij elke aannemer als onderdeel van de vergunningsprocedure een zg. BLVC plan dient te overleggen. Deze aspecten komen in de ontwikkeling, voorbereiding en realisatiefase aan de orde (maar vinden om die reden hun weg niet uitgebreid in de Omgevingsvisie). In ontwikkelplannen, bouwplannen en realisatie-afspraken wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan fasering en het beperken van overlast door tijdelijke situaties. Daarbij geldt dat voor Almere tevens wordt ingezet op verduurzaming van middels het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB), aangevuld door zero-emissie (ZE) voor stadslogistiek.

Zorggroep Almere

Een belangrijk uitgangspunt in de Omgevingsvisie is de wijkgerichte benadering. In veel wijken staat het voorzieningenniveau onder druk, terwijl juist de komende jaren de vergrijzing sterk zal toenemen. Het is voor welzijn en zorg van belang dat Almere zich voorbereidt op een stad waarin mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat vraagt om passende en betaalbare huisvesting voor ouderen en om voorzieningen dichtbij huis. Zorggroep Almere wil hierin graag haar rol spelen. Daarbij denken wij aan een samenhangend aanbod van zorg en ondersteuning in de wijk: langdurige zorg (met en zonder verblijf), eerstelijnszorg dichtbij bewoners en voorzieningen voor ontmoeting en welzijn, gecombineerd met zorg waar dat nodig is. Tegelijk zien wij dat ouderen van buiten Almere naar de stad willen verhuizen om dichter bij hun kinderen te wonen. In de Omgevingsvisie lijkt het accent vooral te liggen op nieuwe wijken, maar deze opgave speelt minstens zo sterk in de bestaande, inmiddels verouderende wijken van de stad. Die combinatie van onze behoefte als werkgever en als zorgaanbieder is voor de gemeente als geheel van groot belang – en zou een leidraad moeten blijven in het vormgeven en implementeren van de Omgevingsvisie. Om de maatschappelijke opgave rond wonen, zorg en welzijn goed te kunnen oppakken, is het voor Zorggroep Almere belangrijk dat wij onze voorzieningen kunnen blijven ontwikkelen. Dat betekent dat bestaande locaties soms moeten worden aangepast, uitgebreid, vervangen of verplaatst. Ook kan het in de toekomst nodig zijn om nieuwe locaties te ontwikkelen of bestaande locaties te verdichten. Dit maakt het mogelijk om moderne voorzieningen te realiseren waar wonen, welzijn en eerstelijnszorg zoveel mogelijk met elkaar worden verbonden. Wij verwachten dat onze centra en voorzieningen steeds meer een functie krijgen op het niveau van een wijk of stadsdeel. Daarover voeren wij tegen die tijd met de gemeente graag een constructief gesprek en we hopen, waar mogelijk, op ruimte en medewerking vanuit de gemeente om de nodige stappen te zetten. Door de krapte op de arbeidsmarkt en de financiële druk in de zorg is schaalvergroting en concentratie van verpleeghuiszorg op termijn waarschijnlijk onvermijdelijk. Het is daarom van belang dat de Omgevingsvisie hier voldoende ruimte voor biedt. Zorggroep Almere wil bij het ontwikkelen van haar strategie voor de komende 10 tot 15 jaar graag aansluiten bij het beleid van de gemeente. Dat vraagt om goede afstemming en om ruimte om, waar nodig, te (her)ontwikkelen.

- Aan de uitvoering van de Omgevingsvisie wordt nog verder gewerkt. Voor een aantal van de thema's die in uw zienswijze worden genoemd, sluit de Omgevingsvisie aan bij de uitvoering van de Woonzorgvisie. Vanzelfsprekend willen we dit met onze partners in de stad doen.
- Hetzelfde geldt voor het wijkgericht werken in de bestaande stad. In de nog op te stellen uitvoeringsagenda zullen we hier nader op in gaan, hoe we dit willen vormgeven. Ook hierbij staat voorop dat we dit niet als gemeente alleen willen – en kunnen – doen. Dus ook bij het wijkgericht werken hoort, vanzelfsprekend, dat we daar onze partners bij betrekken.
- Zaken rondom passende en betaalbare huisvesting, zo ook voor ouderen, zullen worden opgenomen in uitwerking van de Woonzorgvisie, dat weer landt in het verplichte Volkshuisvestingsprogramma. Dat moet nog worden gemaakt.

Provincie Flevoland

Ons valt op dat u aangeeft dat groei geen doel op zich is, maar een bijdrage moet leveren aan de urgente opgaven in de bestaande stad. Niettemin vinden wij dat de woningbouwopgave voor de provincie gerealiseerd moet worden. Wij constateren dat het door u geschetste bouwtempo aanzienlijk hoger ligt dan dat in de afgelopen jaren gerealiseerd is. Dit vraagt nog een nadere motivatie in uw Omgevingsvisie.

- In onze ontwerp Omgevingsvisie geven wij aan dat er ruimte is om te groeien met 60.000 tot 85.000 woningen. Wij schetsen daarbij geen bouwtempo. Nadere uitwerking van onze woningbouwplanning vindt plaats in het Stedelijk Woningbouwprogramma en de Integrale Stedelijke Programmering.

Daarnaast geeft u aan dat u stevig wilt inzetten op onderwijs, waarbij u ook de samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven op het gebied van onder andere Tech & Transitie wilt verstevigen via zogenaamde triple helix samenwerking. Dit juichen wij van harte toe en wij zouden willen oproepen om dit niet alleen op MBO-niveau en hoger te doen, maar ook het primair en voortgezet onderwijs hierbij te betrekken. Zodat de Almeerse jeugd al vroeg in aanraking komt met de toekomstige economische thema's van de stad waarin ze opgroeien en een leven-lang kunnen wonen, werken en ontwikkelen. We gaan graag met u in gesprek over deze ambitie.

- We kunnen ons goed vinden in uw pleidooi. Over deze samenwerking zijn wij op continue basis in gesprek en deze gesprekken zetten wij graag voort.

We vragen expliciet aandacht voor de kantorenvoorraad waarbij er kansen zijn om ook op markttechnisch onrendabele plekken te herontwikkelen en/ of transformeren in combinatie met selecte uitbreidingsmogelijkheden. Ook de ambitie om binnen een aantal grootschalige zoekgebieden nieuwe ruimte te vinden voor bedrijventerreinen omarmen we als provincie en we zien hierin graag de samenwerking tegemoet.

- Voor de regio Almere-Lelystad is er sprake van overprogrammering, zowel voor als na 2030. De plancapaciteit is te groot. Volgens de afspraken van de Kantorenstrategie is het voor Almere-Lelystad van belang om te investeren in het versterken van bestaande locaties met een (boven)gemiddelde locatiekwaliteit en alleen nieuwbouw toe te staan als elders incourante meters worden onttrokken of plancapaciteit wordt geschrapt. Echter, op specifieke locaties zoals innovatiemilieus/Campus, of kantoren bij de luchthaven kan ontwikkeling van kantooroppervlak toch nog gewenst zijn.

Wij hebben de ontwerp-Omgevingsvisie in samenhang met de gepubliceerde omgevingseffectrapportage (hierna te noemen: OER) bekeken. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft naar aanleiding van het OER een toetsingsadvies uitgebracht. Ten opzichte van de referentiesituatie constateren wij duidelijke verbeteringen op de thema's samenleving en wonen en woonomgeving; deze inzet is herkenbaar en consistent verankerd in uw Omgevingsvisie. Tegelijkertijd vraagt de ontwerp-Omgevingsvisie als voorkeursvariant op andere thema's in de verdere doorgroei van Almere om nadere aandacht voor het borgen van een prettige leefomgeving in balans. In de omgevingseffectrapportage wordt immers zichtbaar dat ten opzichte van de referentiesituatie op onderdelen verslechteringen optreden. Deze verslechteringen raken aan het provinciaal beleid (landschap, archeologie) dan wel provinciale bevoegdheid (natuur). Wij hebben allen belang bij een gezonde leefomgeving. Wij zien dat er knelpunten worden verwacht op het gebied van de lokale luchtkwaliteit en toenemende hinder

van geluid. Dit kan belemmeringen opleveren voor de realisatie van de woonopgave en infrastructuur. Dit is vooral relevant gezien de omvangrijke woningbouwopgave in Flevoland. Wij brengen dit bij u onder de aandacht en zijn benieuwd naar uw bevindingen.

- De door u gesignaleerde verbeteringen op de thema's samenleving, wonen en woonomgeving bevestigen voor ons dat de gekozen koers richting geeft aan een toekomstbestendige stad. Tegelijkertijd herkennen wij de punten waar volgens het OER verslechteringen optreden ten opzichte van de referentiesituatie. Wij delen uw belang bij het borgen van een gezonde en prettige leefomgeving en nemen de signalen over landschap, archeologie, natuur, luchtkwaliteit en geluid uiterst serieus. Wij lezen het advies van de Cie. m.e.r. als dringende aanbeveling om bij de verdere groei van onze stad een gezonde balans te bewaken tussen het bieden van voldoende woon- en werkgelegenheid aan een groeiende groep Almeerders en de genoemde leefomgevingskwaliteiten. In onze Omgevingsvisie besteden wij ook daaraan ruime aandacht.

Belangenvereniging Overgooi

In de Ontwerp Omgevingsvisie wordt voorzien in een busbaan vanuit Almere Haven over het fietspad langs V.T.V Waterland, over de Meentweg naar de N305 Waterlandseweg. Wij verzoeken de gemeente Almere geen aparte busbaan te realiseren, maar de bestaande Meentweg met klinkers en bomenrij intact te laten en de bus over de Meentweg te laten rijden. Daarmee wordt deze buslijn – in plaats van busbaan - ingepast in het ruimtelijke karakter van Overgooi. Deze wordt aangesloten op de N305 waar immers ook geen aparte busbaan aanwezig is. Ter voorkoming van doorgaand- en sluipverkeer tussen Almere Overgooi en Almere Haven verzoeken wij de gemeente om ter hoogte van VTV Waterland-aansluiting fietspad, een bussluis in te plannen.

- De realisatie van een eventuele busbaan hangt af van de manier waarop Overgooi 2 zal worden ontwikkeld. De ingetekende route betreft een voorlopige reservering, maar geen definitieve uitwerking. Het type en aantal te bouwen woningen zal eerst bepaald moeten. Vervolgens moeten we onderzoeken welke vorm van openbaar vervoer daar het beste bij aansluit en hoe dit zich tot de rest van de stad verhoudt. Daarna volgt het ontwerp van de route en het type infrastructuur, waarbij we ook de ligging en huidige inrichting van de wijk meewegen. De in de Omgevingsvisie opgenomen route is een maximaal eindbeeld om rekening mee te houden, maar ligt in dit stadium niet vast.

In de Ontwerp Omgevingsvisie wordt rekening gehouden met het feit dat de Minister nog steeds een keuze moet maken voor een voorkeurstracé Hoogspanningsleidingen. In de Omgevingsvisie worden echter alle tracé-alternatieven vooralsnog weer ingetekend. Wij roepen de gemeente Almere op duidelijk vast te houden aan haar eigen voorkeurstracé en de deur niet te openen voor een her-evaluatie van alle mogelijke tracékeuzes. Dit betekent dat er voor het intekenen van het tracé gehandeld moet worden in de geest van de oorspronkelijke gemeenschappelijke zienswijzen van de gemeenten Almere en Zeewolde, die ook in lijn is met de zienswijzen van diverse bewonersverenigingen in het zuidelijk deel van Almere. Dit advies betreft om de oversteek van het Gooimeer en het volgen van de A6 volgens het Paarse tracé te doen (dit deel is óók in lijn met het regioadvies), en vervolgens via het deeltracé GR9 dit 'door te trekken' richting GR5 of GE3 en dit tracé op te nemen in de tracékeuze. Dit tracé heeft de volgende voordelen: Het

is een kortere route en daarom kosteneffectief, het komt tegemoet aan de eerdere zienswijzen van bewonersorganisaties en de gemeenten Almere en Zeewolde, het doorsnijdt geen groene gebieden en blijft weg van bestaande en toekomstige woningbouwlocaties in Almere.

- De Ontwerp Omgevingsvisie, waarop u heeft gereageerd, laat uitsluitend zien welke locaties door Tennet en het Rijk worden onderzocht voor de mogelijke komst van een onderstation Zeewolde/Almere. Omdat er nog veel stappen moeten worden gezet, neemt het Rijk naar verwachting pas definitieve besluiten nadat de gemeenteraad heeft besloten over de definitieve Omgevingsvisie.
  In de definitieve Omgevingsvisie komen daarom geen definitieve locaties voor nieuwe onderstations te staan. Afhankelijk van de beslissing van het Rijk worden deze locaties, als die in Almere komen, in een latere wijziging toegevoegd aan de Omgevingsvisie.

In de Ontwerp Omgevingsvisie Almere 2050 wordt wel erfgoed genoemd als onderdeel van de fysieke leefomgeving, maar het behoud van het specifieke karakter van bestaande wijken wordt minder expliciet benoemd. Gezien de grote opgaven rond verdichting, verduurzaming en transformatie tot 2050 is dit een uitermate belangrijk punt dat expliciet benoemd zal moeten worden in de Ontwerp Omgevingsvisie om te voorkomen dat er aan deze uitgangspunten voorbij wordt gegaan. Daarom is het van het grootste belang dat het vastgestelde erfgoedbeleid in de Omgevingsvisie explicieter vastgelegd wordt en dat bij verdichting, transformatie en ontwikkeling: het oorspronkelijke stedenbouwkundige concept van wijken wordt gerespecteerd; groenblauwe structuren op wijkniveau behouden en versterkt worden; ensemblewaarden en experimentele woonmilieus als ruimtelijke kwaliteit worden meegewogen

- In de ontwerp-Omgevingsvisie is het volgende aangegeven op pagina 64: In een ruim opgezette stad als Almere zijn er op veel plaatsen verdichtingsmogelijkheden. In eerste instantie willen we ons vooral richten op de meest logische plekken daarvoor. Dat zijn de plekken in de nabijheid van stations en andere centrale plekken in de stad, bijvoorbeeld daar waar buurtvoorzieningen zijn geconcentreerd. Verdichting hoeft niet ten koste te gaan van groen. We streven er naar verdichting en vergroening hand in hand te laten gaan. De plannen voor het ‘Hart van de Stad’ zijn een voorbeeld van het principe ‘natuurlijk verstedelijken’. In overwegend groene laagbouwwijken is het behoud van het bestaande woonmilieu, de bouwhoogte en het groen het uitgangspunt. Hiermee is dus ook het erfgoed, dat valt onder ‘bestaand woonmilieu’ gewaarborgd. Ook op pagina 74 wordt hier aandacht aan besteed: “Daarom is het wenselijk om binnen het welstandsbeleid meer aandacht te besteden aan erfgoedwaarden in post-'65-wijken, specifieke gebieden zoals de Bouwrai’s en de Regenboogbuurt, en de huidige “Iconen van Almere”. Dit draagt bij aan het behoud van deze waarden en karakteristieken, en zorgt ervoor dat ze op een passende wijze worden meegenomen en benut in ruimtelijke ontwikkelingen.” Overgooi valt ook onder de post-65 wijken.
- Hierbij geldt wel dat de wens om het specifieke karakter van bestaande wijken mee te wegen bij verdichting de intentie uitspreekt om dat specifieke karakter zoveel mogelijk te respecteren bij nieuwe ontwikkelingen. Het is echter geen normatieve doelstelling, die het verdichten onmogelijk kan maken, of de toegevoegde waarde van verdichten ondermijnt. Er zal altijd een belangenafweging gemaakt moeten worden tussen enerzijds de mate waarin het specifieke karakter van de bestaande wijken behouden dient te blijven en kaderstellend is voor verdichting en anderzijds de meerwaarde die verdichten kan hebben voor wijk, gebied of stad. Deze afweging wordt niet op voorhand gemaakt en zal dan ook niet leiden tot het uitsluiten of inkaderen van verdichting in deze

Omgevingsvisie. Het gaat hierbij bovendien expliciet om bestaande wijken. Wijken die wel gepland staan, maar nog niet gerealiseerd zijn, zijn niet 'bestaand' en kunnen daarom ook nog geen specifiek karakter hebben. Dat theoretische specifieke karakter is niet leidend bij de verdichting. Wel zal bij een verdichting goed gekeken worden naar de wijze waarop de verdichting aansluit op (het specifieke karakter van) de bestaande wijken.

Bij de politieke fracties van de gemeente Almere is de mening ontstaan dat Overgooi 'herontwikkeld' moet worden. Afgezien van het feit dat de werkelijke redenen van de langzame ontwikkeling door de gemeente Almere eerst goed bekeken moet worden, is het ook goed te kijken naar de woningbehoefte in Almere. Het rapport "Stedelijk woningbouwprogramma Almere 2021-2024" laat zien dat er wel degelijk behoefte is aan kavels en woningbouw in het hogere segment. https://assets.citynavigator.nl/kuma-hetkaninalmere/uploads/media/60913617dceca/stedelijk-woningbouwprogramma-2021-2024.pdf . De BVO heeft in eerdere gesprekken met de gemeente aangegeven dat zij wil meebewegen met de maatschappelijke ontwikkelingen voor een verdere oplossing van de woningbouwbehoefte, echter met dien verstande dat de uitgangspunten voor de ontwikkeling van Overgooi overeind moeten blijven; een nieuw ontwikkelingsplan met "Aandacht voor het karakter van Overgooi". Dit betekent;

- *Aandacht voor het ruimtelijke, landelijke karakter met hoogwaardige kwaliteitseisen aan de woningbouw.*
- *Aanleg van groenstroken tussen de verschillende ontwikkelingsfasen en ook tussen groepen kavels zoals de boswallen in het eerste plan van Overgooi, is gewenst voor het onderscheidende karakter.*
- *Fase 3 en fase 4 Zuid moeten uitgevoerd worden volgens het oorspronkelijke plan om een consistent aaneengesloten Overgooibeeld te handhaven richting Overgooi fase 5.*
- *Voor Fase 2, 3 en 4 Noord kan er afgeweken worden van het oorspronkelijke plan, met een verdere verdichting, maar wel met in achtneming van het karakter van de wijk.*

Het college van B&W van de gemeente heeft eerder in januari 2026 aangegeven dat zij het karakter van de wijken beter wil vastleggen (zie ook punt 1 van deze zienswijze). De BVO vraagt om het vastleggen van het karakter van Overgooi in overeenstemming met de oorspronkelijke uitgangspunten voor de wijk Overgooi.

- We blijven graag met BVO het gesprek aan hoe de verdichting in Overgooi kan plaatsvinden. Hierbij geldt wel dat de gemeenteraad een andere afweging van belangen kan maken dan BVO en mogelijk niet op alle punten tegemoet kan komen aan de wensen van BVO. Of hier sprake van is, is nog niet bekend; vooralsnog zijn alleen de uitgangspunten voor de verdichting van Overgooi fases 2 Noord, 3 en 4 vastgesteld door B&W in een Nota van Uitgangspunten (NvU). Deze NvU zal nog besproken moeten worden in de gemeenteraad.
- Voor de bestaande wijk is het karakter al vastgelegd via de Nota cultureel erfgoed. Voor de nog te realiseren delen van Overgooi geldt dat de oorspronkelijke uitgangspunten niet leidend zijn; onbebouwde grond hebben geen status als cultureel erfgoed. Wel zal gekeken worden naar mogelijkheden om de verdichting te laten aansluiten op het specifieke karakter van de bestaande wijken.

In de Ontwerp Omgevingsvisie wordt er voor Fase 2, 3 en 4 Noord van Overgooi voorzien in ontwikkeling van een bedrijventerrein en combinatie van wonen-werken. Zienswijze: De BVO is van mening dat dit in strijd is met het oorspronkelijke plan voor Overgooi (zie punten 1 en 2 van de zienswijze). In de oorspronkelijke visie van de gemeente is het ruimtelijk karakter van Overgooi benoemd en in de formuleringen in de Ontwerp Omgevingsvisie komt dit niet terug.

- We hebben Overgooi fases 2,3 en 4 Noord aangewezen als 'onderzoeksgebied werken' (pagina 28 Ontwerp Omgevingsvisie en 'onderzoeksgebied wonen, werken en passende voorzieningen (menging)' (pagina 76 Ontwerp Omgevingsvisie. Dit betekent niet dat de Omgevingsvisie voorziet in de ontwikkeling van een bedrijventerrein, maar dat in de zoektocht naar nieuwe werkmilieus, ook naar Overgooi gekeken zal worden. Vooralsnog heeft het college van B&W in de Nota van Uitgangspunten vastgesteld dat werkgelegenheid in Overgooi alleen via menging plaats zal vinden en daarmee een bedrijventerrein uitgesloten zal zijn. De gemeenteraad zal deze NvU nog bespreken.
- Bij het realiseren van een menging van wonen en werken, is niet altijd en uitsluitend sprake van Woon-werkunits. Het gaat erom dat kleinschalige bedrijfsruimtes voor bedrijfsmatig en commercieel gebruik (denk aan winkels, horeca, consumentgerichte dienstverlening, informele werkplekken, ruimtes voor ambachtelijke bedrijvigheid, etc.) in de woonwijk komen. In sommige gevallen kan dit ook door deze functies in één pand te laten plaatsvinden, maar er komt geen eis dat de ondernemer ook in de bovengelegen woningen woont.

Almere Overgooi sluit direct aan op de aangewezen bouwlocatie Terpmeent, naast de manage. De BVO begrijpt goed dat enige verdichting van de verschillende wijken in Almere, waaronder ook in Overgooi, onontkoombaar is. Wij zijn ook daarover met de gemeente in gesprek. Wel pleiten wij er in alle gevallen voor dat die verdichting niet ten koste gaat van het groen en de landschappelijke kwaliteiten van de wijken. Als wij kijken naar de voorgeschotelde spelregels voor deze bouwlocatie aan de Terpmeent, zien wij dat dat daar onvoldoende het geval is. Het gaat ons om de volgende punten:

- *a) 160 tot 170 nieuwe woningen zo dicht op elkaar levert een concentratie en verkeersdrukte op die niet past bij het rustige en landelijke karakter van De Meenten. Ook voor Overgooi, voor zover grenzend aan de Manageweg, is die concentratie en extra verkeersdrukte daar onnodig belastend.*
- *b) De volumes sluiten niet aan bij die in de rest van De Meenten: zeven bouwlagen is aanmerkelijk en onnodig veel hoger dan in de rest van de wijk waar geen enkel gebouw hoger is dan vijf bouwlagen en de meeste huizen 2 of 3 bouwlagen kennen.*

- De bouwlocatie Terpmeent is onderdeel van het programma Haven Leeft, waarvoor de concept-spelregels al ter inzage zijn gelegd. De Omgevingsvisie voorziet in het faciliteren van het raadsbesluit over Haven Leeft. Hierna wordt er een ontwerp Omgevingsprogramma ter inzage gelegd. Daar kunt u een zienswijze op indienen, zie Hoe nu verder | Meedenken over het Havenhart 2.0. Overigens zeggen de spelregels van de Terpmeent niets over de verdichting in Overgooi fase 2 Noord, 3 en 4. Daar wordt separaat besluitvorming voor doorlopen.

Individuele indiener 13 tot en met 294

Zienswijze op voorgenomenlocatie 380 kV-onderstation in Almere Oost (gebied De Etalage, kadastraal bekend Almere AMR04 F 3682)

1. *Inleiding en belanghebbendheid*

   Ondergetekende is woonachtig op korte afstand van de beoogde locatie in het gebied tussen deA6, de Buitenring en Almere Buiten/Eilandenbuurt. Geeft aan een direct belanghebbende te zijn vanwege:

   • De directe ruimtelijke nabijheid
   • Invloed op woon- en leefklimaat
   • Verwachte waardevermindering van mijn woning
   • Verandering van het karakter van het gebied (van groen/natuur en ecologische strokenteelt naar zware energie-infrastructuur van meer dan 30ha.)
2. *Strijdig met eerdere beleidsuitgangspunten (De Etalage) Het gebied "De Etalage" is eerder aangewezen als:*
   • Natuurinclusieve landbouwzone
   • Groenstructuur
   • Recreatief uitloopgebied

De gemeenteraad sprak in 2022 expliciet steun uit voor deze ontwikkeling. Plaatsing van een 380 kV-onderstation is hiermee ruimtelijk en beleidsmatig strijdig. Het college heeft al aangegeven dat deze ambities niet volledig behouden kunnen blijven bij realisatie van het onderstation. Dit betekent:

- *Een fundamentele koerswijziging*
- *Aantasting van gewekte verwachtingen bij bewoners*
- *Vermindering van planologische betrouwbaarheid*

Verzoekt het bevoegd gezag expliciet te motiveren:

1. *Waarom wordt afgeweken van eerder vastgesteld beleid?*
2. *Waarom is deze locatie, ondanksstrijdigheid met gebiedsambities, alsnog als reëel alternatief aangemerkt?*
3. *Waarom is een "etalage" van grootschalige industriële energie-infrastructuur te verkiezen boven natuurinclusieve landbouwzone en groenstructuur.*

3. Onvoldoende onderbouwingnoodzaak binnen gemeentegrens Almere

Er is vooralsnog onvoldoende gemotiveerd waarom het onderstation:

- *Per se binnen de gemeentegrens van Almere moet liggen*
- *Niet kan worden gerealiseerd op locaties met grotere afstand tot bewoning Alternatieven zoals:*
- *Oostzijde Buitenring*
- *Zuidzijde A6*
- *Locatie nabij A6/A27 (Zeewolde) dienen volwaardig en transparant te worden vergeleken op:*
- *Afstand tot woonbebouwing*
- *Landschappelijke impact*
- *Veiligheidsaspecten*

- *Planschaderisico Zonder een overtuigende noodzaak is plaatsing op korte afstand van bestaande woonwijken disproportioneel.*

4. *Woon- en leef Klimaat (Omgevingswet)*

Onder de Omgevingswet moet sprake zijn van een "goede en evenwichtige toedeling van functies aan locaties". Een 380kV-onderstationop korte afstand van bestaande woningen:

- *Wijzigt het karakter van de omgeving fundamenteel*
- *Introduceert visuele dominantie (installaties tot ±15-25 m hoog)*
- *Kan leiden tot geluidhinder (transformatorbrom)*
- *Veroorzaakt permanente industriële uitstraling*

Op deze korte afstand van bewoning is ernstige aantasting van het woon- en leefklimaat aannemelijk. Verzoekt:

- *Inzicht in exacte afstanden per woning*
- *Visualisaties vanuit aanliggende bebouwing*
- *Onafhankelijke beoordeling van landschappelijke inpassing.*

Gezondheidsaspecten en voorzorgsbeleid

Voor bovengrondse hoogspanningsverbindingen geldt het voorzorgsbeleid van de rijksoverheid (blootstelling <0,4 pT bij nieuwe situaties). Deze hoogspanningsverbindingen zijn al aanwezig. Hoewel voor onderstationsgeen harde afstandsnorm geldt, dient het voorzorgsbeginsel eveneens te worden meegewogen.

Verzoekt:

- *Transparante berekeningen van magneetveldcontouren in combinatie met de al bestaande hoogspanningsverbindingen.*
- *Publicatie van maximale en gemiddelde belasting*
- *Beoordeling door een onafhankelijke gezondheidsautoriteit*

Naast feitelijke blootstelling speelt ook risicoperceptie een rol in het woon- en leefklimaat.

6. Veiligheidsaspecten en externe risico's

In een veranderend geopolitiek klimaat vormt energie-infrastructuur een potentieel strategisch doelwit. Hoewel dit geen regulier toetsingskader is binnen het bestemmingsrecht, dient bij grootschalige energieconcentratie nabij woonwijken het aspect externe veiligheid integraal te worden meegewogen.

Plaatsing op grotere afstand van woonbebouwing zou in dit kader een robuustere keuze zijn. Ik verzoek om inzicht in:

- *Kwetsbaarheidsanalyse*
- *Crisis- en calamiteitenscenario's*
- *Afweging van spreiding versus concentratie*

7. Waardevermindering woningen

Plaatsing op korte afstand kan leiden tot aantoonbare waardedaling. Internationale en Nederlandse studies naar zware infrastructuur tonen aan dat bij:

- *Direct zicht*

- *Korte afstand*
- *Industriële uitstraling waardedruk kan ontstaan.*

Verzoekt het bevoegd gezag:

- *Planschaderisico expliciet in de besluitvorming te betrekken*
- *Onafhankelijke taxatie-effectanalyse te publiceren*
- *Duidelijkheid te geven over toekomstige nadeelcompensatie*

8. Onvoldoende motivering locatiekeuze

Zolang:

- *Alternatieven niet transparant zijn vergeleken*
- *Beleidsafwijking niet expliciet is gemotiveerd*
- *Leefklimaateffecten niet volledig inzichtelijk zijn*
- *Veiligheidsaspecten niet integraal zijn beoordeeld*

kan geen zorgvuldig besluit worden genomen.

9. Conclusie en verzoek

Gelet op het bovenstaande verzoekt het bevoegd gezag:

1. *De locatie De Etalage (AMR04F 3682) niet vast te stellen als voorkeurslocatie.*
2. *Alternatieven met grotere afstand tot bestaande woonbebouwing volwaardig te heroverwegen.*
3. *Een onafhankelijke second opinion uit te voeren op:*

- *Gezondheid*
- *Veiligheid*
- *Woon- en leefklimaat*

4. *Volledige transparantie te bieden over de belangenafweging.*

Behoud zich het recht voor mijn zienswijze nader aan te vullen na publicatie van de onderzoeksrapporten van TenneT

- Vanwege de zorgen die spraken uit de vele reacties op dit onderwerp, wilden wij de indieners van deze zienswijzen niet laten wachten op deze nota van beantwoording. Deze indieners hebben daarom per mail de volgende informatie ontvangen:

  Zienswijzen onderstation (Omgevingsvisie Almere 2050)

  U heeft een reactie (zienswijze) ingediend op de Ontwerp Omgevingsvisie Almere 2050. Wij zullen alle binnengekomen zienswijzen beantwoorden in een Nota van beantwoording die, samen met de definitieve Omgevingsvisie, later dit jaar ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt gestuurd.

  Uw reactie gaat over de mogelijke komst van een hoogspanningsstation in 'de Etalage' in Almere Buiten. Wij hebben over dit onderwerp veel zienswijzen ontvangen en begrijpen dat dit vragen oproept. De komst van een onderstation is weliswaar belangrijk voor de toekomstige energievoorziening van Almere, maar als gemeente nemen wij hier geen besluit over.

Hier https://www.almere.nl/energie/onderzoek-goede-plek-stroomstations-en-hoogspanningskabels leggen wij uit hoe de besluitvorming werkt en wanneer u daarop invloed kunt uitoefenen.

Relatie met de Omgevingsvisie

De Ontwerp Omgevingsvisie, waarop u heeft gereageerd, laat uitsluitend zien welke locaties door Tennet en het Rijk worden onderzocht voor de mogelijke komst van een onderstation Zeewolde/Almere.

Omdat er nog veel stappen moeten worden gezet, neemt het Rijk naar verwachting pas definitieve besluiten nadat de gemeenteraad heeft besloten over de definitieve Omgevingsvisie.

In de definitieve Omgevingsvisie komen daarom geen definitieve locaties voor nieuwe onderstations te staan. Afhankelijk van de beslissing van het Rijk worden deze locaties, als die in Almere komen, in een latere wijziging toegevoegd aan de Omgevingsvisie.